ឧ-តាម

វេយ្យាករណ៍ ដោយរូបភាព

សំរាប់ឧត្តមដ្ឋាន

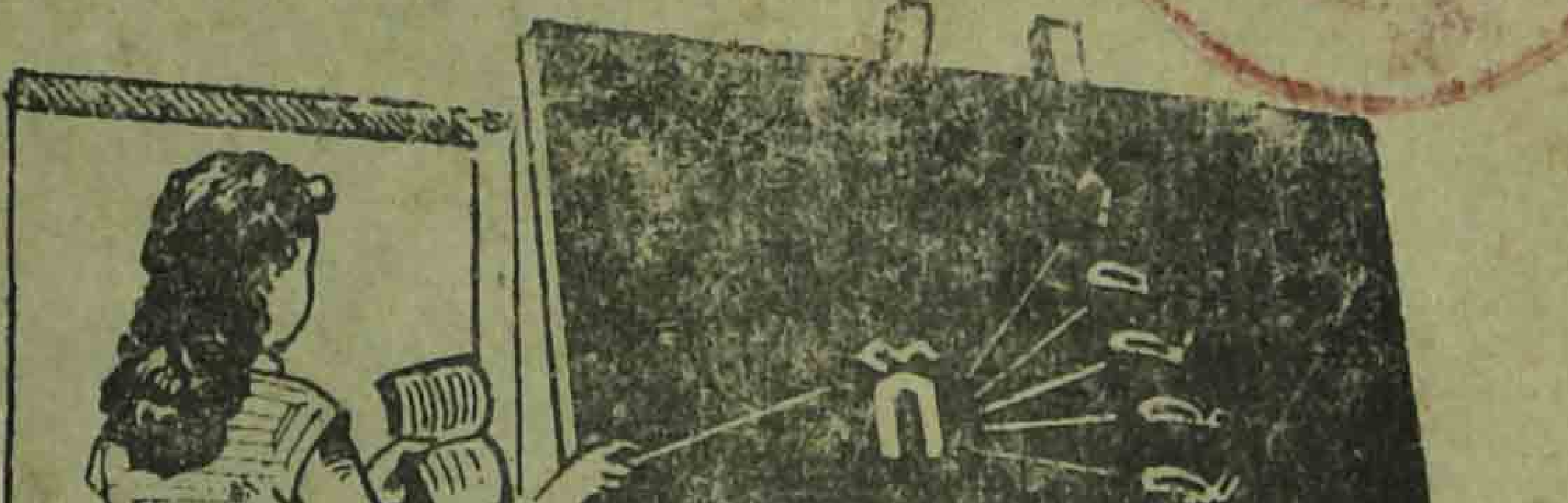

B-6
D-42
ភ.34

ឌុ.គាម

វេយ្យាករណ៍

ដោយរូបភាព

សំរាប់ឧត្តមដ្ឋាន

វេយ្យាករណ៍, អក្ខរាវិរុទ្ធ-វាក្យសព្ទ

សំនួរ និង រូបភាព

ការផ្សាយរបស់

បណ្ណាគារសេង-ង៉ួន ហួត

រក្សាសិទ្ធិ

ព.ស. ២.៥០០

គ.ស. ១៩៥៧

ARCHIVES NATIONALES
RÉGIE DU DÉPOT LÉGAL

ARCHIVES NATIONALES
B.64.648

អារម្ភកថា

ដោយខ្ញុំ មានគោលបំណងតែមួយ ដែលចង់ឲ្យក្បួនវេយ្យាករណ៍ខ្មែរសម្បូរ ហើយឲ្យមានរបៀបរៀបរយងាយរៀនដូចវេយ្យាករណ៍នៃភាសាបរទេស នឹងឲ្យមានគោលខណ្ឌតាមលំដាប់ថ្នាក់ ទើបខ្ញុំយកវេយ្យាករណ៍ បរភាសាខ្លះ ភាសាបាលីខ្លះ ភាសាសំស្ក្រឹតខ្លះ មកប្រៀបធៀបមកតម្រូវតាមក្បួនវេយ្យាករណ៍ខ្មែរ ហើយខ្ញុំឲ្យឈ្មោះថា **វេយ្យាករណ៍ដោយរូបភាព** សំរាប់ឧត្តមដ្ឋាន ។

ក្នុងវេយ្យាករណ៍នេះដែលវិចិត្រដោយរូបភាព ក៏ខ្ញុំតម្រូវទៅតាមមេរៀនមួយ ៗ ដោយហោចទៅគ្រាន់តែមើលរូបក៏ចូលចិត្តដែរ ។

ហេតុនេះខ្ញុំសូមអង្វរចិត្ត លោកអ្នកដែលឈ្លាសវៃក្នុងវេយ្យាករណ៍ខ្មែរ សូមជួយថែវេយ្យាករណ៍យើងឲ្យបាន

ស្រួលរៀនឡើង ដើម្បីឲ្យអក្សរសាស្ត្រយើងចំរើនរុងរឿងក្នុង
សាកលលោក ។

ឌុ-គាម

សិស្សសាណៈបាលីជាន់ខ្ពស់

សិស្សវិទ្យាល័យស៊ីសុវត្ថិ

វេយ្យាករណ៍

វេយ្យាករណ៍ គឺជាក្បួនសំរាប់បង្រៀននូវអក្ខរវិធី ដើម្បីឲ្យសរសេរ និយាយឲ្យបានត្រឹមត្រូវក្នុងភាសាខ្មែរ ។

អក្ខរវិធី

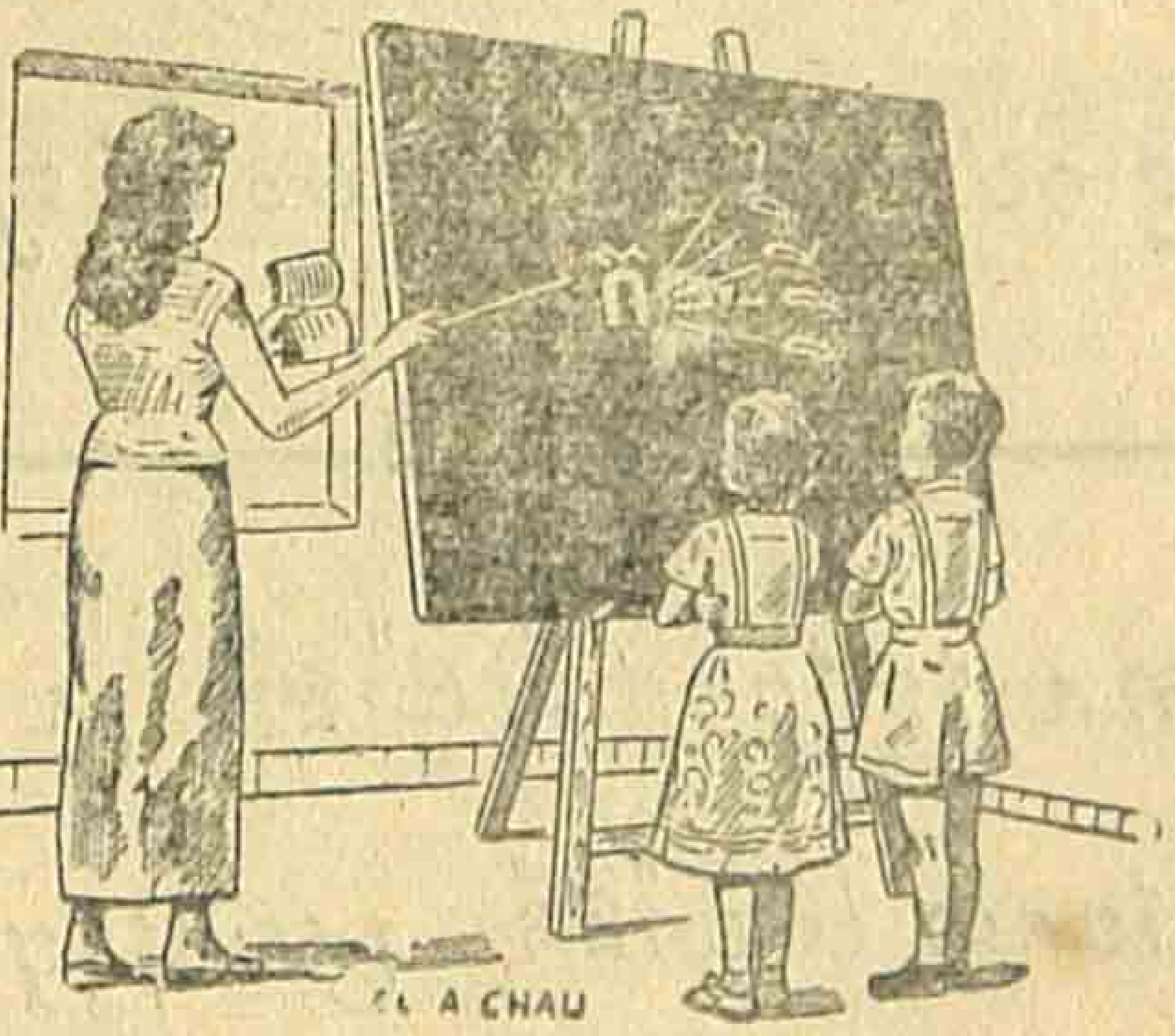

កុមារមុនី ហាត់អានតែ ៦ ខែ ក៏អាចមើលសារ-ពត៌មានបាន សៀវភៅ ទស្សនាវដ្ដី បានស្ទាត់ ៗ

ពិនិត្យ

កុមារមុនី ដែលអាចអានទស្សនាវដ្ដីបាន សារពត៌មានបាន សៀវភៅបាន អាស្រ័យតែខ្មែរយើងមានវេយ្យាករណ៍

ដែលមានអក្ខរវិធីត្រឹមត្រូវ ហើយភាសាខ្មែរយើងមិនមែន ជាភាសាស្ទាប់ ៗ បានជាខ្ញុំហ៊ានពោលថា ភាសាខ្មែរ ជាភាសាមិនស្ទាប់នោះ ពីព្រោះភាសាខ្មែរយើងអាចសរ-សេរទៅមិនចេះអស់មិនចេះហើយសរសេរដូចម្ដេចក៏បាន ៗ ការដែលសរសេរពោលចេះតែបានអាស្រ័យតែអក្ខរវិធីដែល មានស្រៈសុទ្ធ ១៥ តួ ស្រៈនិស្ស័យ ២០ និងព្យញ្ជនៈ ៣៣ តួ ៗ

មេរៀន

អក្ខរវិធីក្នុងភាសាខ្មែរបែកជាពីរយ៉ាងគឺ ស្រៈនិងព្យញ្ជនៈ

១- ស្រៈ បែកជា ២ យ៉ាងគឺ ស្រៈសុទ្ធឬ ស្រៈពេញតួ និងស្រៈនិស្ស័យ

ក) ស្រៈសុទ្ធឬស្រៈពេញតួ មាន ១៥ តួគឺ

អ អា ឥ ឦ ឧ ឩ ឪ ឫ ឬ ឭ ឮ ឯ ឰ ឱ ឳ

ឧ. អារម្មណ៍ ឦសាន, ឧទ្ទាម ... ឱកាស ...

ខ) ស្រៈនិស្ស័យ មាន ២០ តួគឺ

-មេរៀន (គ)-

-ា ិ ី ឹ ឺ ុ ូ ួ ើ ឿ ៀ េ ែ ៃ ោ
ៅ ុំ ំ ាំ ះ ៗ

ចំណាំ ស្រៈនិស្ស័យនេះ ចំពោះស្រៈ "អ" ជាស្រៈមានសំឡេងតែឥតរូប ព្រោះតែកាលណាសរសេរផ្សំទៅស្រៈ "អ" នៅកប់បាត់នឹងតួព្យញ្ជនៈ ព្រោះហេតុនេះបានជាថាមានតែ ២០ តួ ។

២-ព្យញ្ជនៈ មាន ៣៣ តួគឺ:

ក្កខ្ខគ្គឃ្ឃង្ង ច្ចឆ្ឆជ្ជឈ្ឈញ្ញ ដ្ដឋ្ឋឌ្ឌឍ្ឍណ្ណ ត្តថ្ថទ្ទធ្ធន្ន ប្បផ្ផ
ព្ពភ្ភម្ម យ្យរ្រល្លវ្វស្សហ្ហឡអ្អ ។

ព្យញ្ជនៈទាំង ៣៣ តួនេះ បែកជាពួកមាន ២ យ៉ាងគឺវគ្គ ១ នឹងសេសវគ្គ ឬអវគ្គ ១

ក) វគ្គ បែកជា៥វគ្គ ក្នុងវគ្គនិមួយៗ មាន៥តួគឺ

វគ្គទី ១ ក្ក ខ្ខ គ្គ ឃ្ឃ ង្ង

-មេរៀន (ត)-

វគ្គទី ២ ច្ច ឆ្ឆ ជ្ជ ឈ្ឈ ញ្ញ

វគ្គទី៣ ដ្ដ ឋ្ឋ ឌ្ឌ ឍ្ឍ ណ្ណ

វគ្គទី ៤ ត្ត ថ្ថ ទ្ទ ធ្ធ ន្ន

វគ្គទី ៥ ប្ប ផ្ផ ព្ព ភ្ភ ម្ម

ខ) សេសវគ្គ ឬ អវគ្គ មាន ៨ តួ

យ្យ រ្រ ល្ល វ្វ ស្ស ហ្ហ ឡ អ

ចំណាំ: បានជាឲ្យឈ្មោះថាជាសេសវគ្គ ពីព្រោះអក្សរ ទាំង ៨ តួនេះមានឋានៈទីកើតមិនដូចគ្នា ។

ឃោសៈនិងអឃោសៈ

៣ ព្យញ្ជនៈទាំង ៣៣ តួនេះ មានសំឡេងជាពីរពួកគឺ ឃោសៈនិងអឃោសៈ

ក) ឃោសៈ ព្យញ្ជនៈដែលមានសំឡេងធំគ្រលរ មាន អក្សរទី ៣ ទី ៤ នឹងចុងវគ្គ ហើយនឹងអក្សរសេសវគ្គ៦

-មេរៀន (ត)-

គឺ គឃង ជឈញ ឌឍណ ទធន ពភម យរលវហឡ

២) អឃោសៈ ព្យញ្ជនៈដែលមានសំឡេងតូចស្រលួប មិនតឹកកង មានអក្សរដើមវគ្គ ២ តួ និងអក្សរស គឺ

ក ខ ច ឆ ដ ឋ ត ថ ប ផ ស

ចំណាំ ក្នុងភាសាបាលី ហ ឡ មិនមែនជាអឃោសៈឡើយ តែអ្នកវេយ្យាករណ៍តែងប្រទាំថា ជាអក្សរអឃោសៈដែរ ៗ

សិថិលធនិត

៤. សិថិល គឺព្យញ្ជនៈដែលមានសំឡេងមួយធូរស្រាល ឥតមានអក្សរផ្សំ គឺ ក គ ច ជ ដ ឌ ត ទ ប ព

ឧ. ក្តាម...គោ...ចចក...ចោរ...ដែក...ត្រឹមត្រូវ...បាន...

៥- ធនិត គឺព្យញ្ជនៈដែលមានសំឡេងតឹង មានអក្សរឯទៀតផ្សំ ទើបបានកើតជាសំឡេងឡើងគឺ

- មេរៀន (គ) -

ក + ហ > ខ	ឌ + ហ > ឍ
គ + ហ > ឃ	ត + ហ > ថ
ច + ហ > ឆ	ទ + ហ > ធ
ជ + ហ > ឈ	ប + ហ > ផ
ដ + ហ > ឋ	ព + ហ > ភ

អក្សរវគ្គទទឹងវគ្គនៅពោលតែឯងគឺ ង ញ ណ ន ម យ រ ល វ ស ហ ឡ

វេយ្យាករណ៍ ភិក្សុសត្ថ

សំនួរ

១- ដើម្បីនឹងនិយាយសរសេរឲ្យបានត្រឹមត្រូវ តើយើងរៀនអ្វីជាមុន? ភាសាយើងបានជាឈ្មោះថា ភាសារស់ តើអាស្រ័យដោយមានអ្វី?

២- ស្រៈមានប៉ុន្មានយ៉ាង? ស្រៈសុទ្ធមានអំណាចដូច

ម្ដេច ? ស្រៈនិស្ស័យមានអំណាចដូចម្ដេច ? ចូរលើកឧទាហរណ៍ ?

៣- ព្យញ្ជនៈប៉ុន្មានតួដែលជាអឃោសៈ ? ប៉ុន្មានតួជាឃោសៈ ? យរលវសហឡ ម្ដេចបានជាគេមិនរាប់យកធ្វើជាមួយវគ្គទៅទៀត ?

៤- សិថិលនិងធនិតប្លែកគ្នាដូចម្ដេច ? ព្យញ្ជនៈណាខ្លះដែលមិនរាប់ថាជាសិថិលនិងធនិត ?

ការហាត់

៥. ចូរតែងឃ្លាយ៉ាងខ្លីឲ្យមានអក្សរសុទ្ធតែជាសិថិល ? មួយឃ្លាទៀតសុទ្ធតែជាឃោសៈ ? ដូចឧទាហរណ៍នេះ

សិថិលៈ ក្របី ពញទូក

ឃោសៈ ឈ្មួញនេះ ដួញគោមាឌធំ ១

មេរៀន (គ)

ព្យញ្ជនៈបន្ថែម

៦. ព្យញ្ជនៈបន្ថែមត្រូវប្រើត្រីសព្ទ (៊) និងមូសិកទន្ត (៉) ។

ក) អក្សរឃោសៈ ថែមមូសិកទន្តទៅជាអឃោសៈគឺ

ង > ង៉; ញ > ញ៉; ប > ប៉; ម > ម៉; យ > យ៉; រ > រ៉; វ > វ៉ ។

ចំណាំ ប្ដូរតែអក្សរ ប ជាអក្សរ អឃោសៈ ដល់ថែមមូសិកទន្តមកក៏នៅតែអឃោសៈដដែល

ខ) អក្សរអឃោសៈ ដាក់ត្រីសព្ទទៅជាឃោសៈ គឺ ប > ប៊; ស > ស៊; ហ > ហ៊; អ > អ៊;

បានជាមានអក្សរបន្ថែមមកទៀត ពីព្រោះប្រើមិនគ្រប់គ្រាន់ៗ ភាសាខ្មែរជាភាសាសម្បូរទៅដោយពាក្យ ហេតុនេះត្រូវតែបន្ថែមព្យញ្ជនៈមកទៀត កុំឲ្យខ្វះក្នុងការសរសេរនិយាយ ។

វេយ្យាករណ៍. វាក្យសព្ទ

សំនួរ

៦– ព្យញ្ជនៈបន្តមត្រូវប្រើវណ្ណយុត្តិណាខ្លះ ? វណ្ណយុត្តិមូសិកទន្តសំរាប់ដាក់លើអក្សរណា ? ឲ្យទៅជាព្យញ្ជនៈដូចម្ដេច ?

មេរៀនទី២

ព្យាង្គ

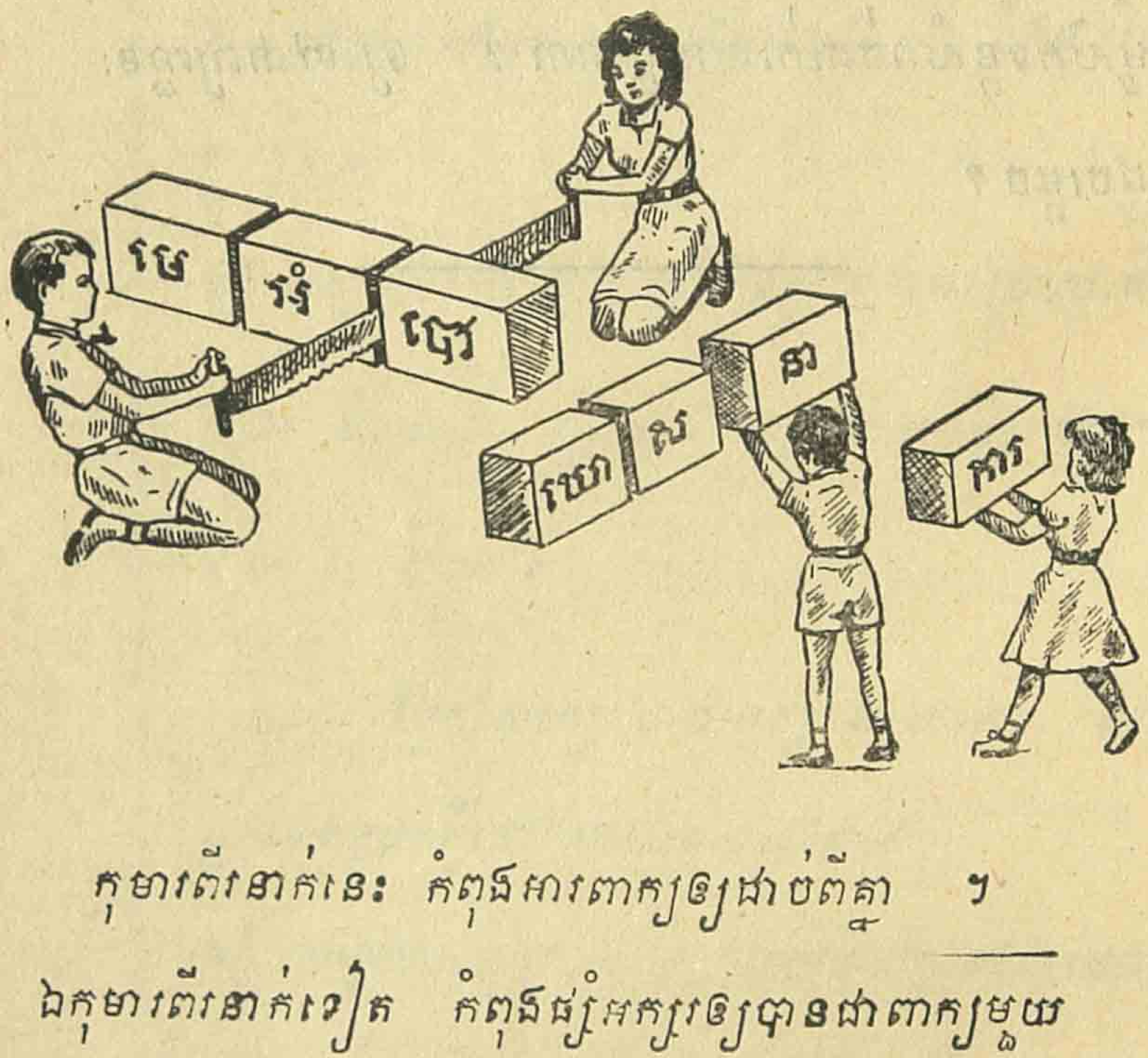

កុមារពីរនាក់នេះ កំពុងអារពាក្យឲ្យដាច់ពីគ្នា ៗ

ឯកុមារពីរនាក់ទៀត កំពុងផ្សំអក្សរឲ្យបានជាពាក្យមួយ

ពិនិត្យ

ពាក្យមួយ ៗ គេអាចកាត់ចេញជាព្យាង្គ ៗ ព្យាង្គមួយគឺការផ្សំព្យញ្ជនៈស្រៈ ដែលគេអាចថាបានជាពាក្យ

មួយម៉ាត់ ឧទាហរណ៍ ដូចជាកេ្មងតាំងពីរនាក់នេះ ខំតម្រៀបផ្សំព្យញ្ជនៈស្រៈ ដើម្បីឲ្យបានជាពាក្យមួយគឺ ឃោសនាការ ៗ ពាក្យថា ឃោ ១ម៉ាត់ ស ១ម៉ាត់ នា ១ម៉ាត់ ការ ១ម៉ាត់ រួមបានជាព្យាង្គមួយ ៗ

មេរៀន

១—ព្យាង្គ គឺជាសង្កាត់នៃពាក្យមួយ ដែលគេអាចនិយាយឲ្យមានសូរដាច់ពីគ្នា

ឧ. ឃោសនាការ មេអំបៅ

២— ព្យាង្គមាន ២ យ៉ាងគឺ ព្យាង្គរាយ និងព្យាង្គតម្រួត

ក) ព្យាង្គរាយ គឺព្យាង្គដែលសរសេរគ្មានជើងជើង

ឧ. ឃោសនាការ អំពិលអំពែក

ខ) ព្យាង្គតម្រួត គឺព្យាង្គដែលសរសេរមានជើងជើង ឧ. បច្ចាមិត្រ កល្យាណមិត្ត

ព្យាង្គតាំងពីរនេះ បែកទៅជា ៤ ទៀតគឺ

- មេរៀន (ត) -

ក) ឯកព្យាង្គ ឧ. គោ, ឆ្កែ

ខ) ទ្វិព្យាង្គ ឧ. អំពៅ ក្មេងក្មាង

គ) ត្រីព្យាង្គ ឧ. កុមារី ឯកឧត្តម

ឃ) ពហុព្យាង្គ ឧ. មហាសាគរ រដ្ឋមន្ត្រីធម្មការ

វេយ្យាករណ៍ ពាក្យសព្ទ

សំនួរ

៧- ដូចម្ដេចដែលហៅថាព្យាង្គ? ពាក្យដែលជាប់គ្នាជាពីរម៉ាត់ហៅថា ព្យាង្គអ្វី? ព្យាង្គដែលលើសពីបីទៅហៅថាព្យាង្គអ្វី? ចូររកឧទាហរណ៍?

ការហាត់

៨- ចូរគូសបន្ទាត់បញ្ឈរនៅចំកណ្ដាលព្យាង្គមួយ ១ ឲ្យដាច់ពីគ្នាដូចមានឧទាហរណ៍ខាងក្រោមនេះនឹងពាក្យ ទាំងឡាយនេះហើយឲ្យឈ្មោះ ឧ. អំពៅ (ទ្វិព្យាង្គ)

អំពិលអំពែក។ វិទ្យាល័យស៊ីសុវត្ថិ។ អនុវិទ្យាល័យនារី។ សាលាបឋមសិក្សាកុមារី។ មហាវិថី។ ក្រសួងតុលាការ ។ល។

៩. ចូររកស័ព្ទមួយមុខៗ ឲ្យបាន ៥ ពាក្យគឺ

ក) នាមដែលមាន ៥ ព្យាង្គ ឲ្យបាន ៥ ពាក្យ

ខ) គុណនាមដែលមាន ២ ព្យាង្គ ឲ្យបាន៥ពាក្យ

គ) កិរិយាសព្ទ អំពីកូនសិស្ស ដែលកំពុងធ្វើករណីយកិច្ចដែលមាន ២ ព្យាង្គ

១.អត្ថបទ វត្តខ្ញុំណ្ណលោម

វត្តឧណ្ណាលោម ជាអារាមធំមួយក្នុងក្រុងភ្នំពេញ មានចេតិយបូរាណធំមួយ ប្រតិស្ឋាននៅខាងក្រោយ។ ព្រោះថាគារមានចេតិយធំបន្ទាប់គ្នា ៥ ទៀតព័ទ្ធជុំវិញ ។ល។

តាមសេចក្ដីដំណាលតាមកថានៅក្នុងចេតិយនេះគេបញ្ចុះឧណ្ណាលោមគឺរោមប្រជុំចិញ្ចើមនៃមហាថេរមួយរូប

មានគោត្តនាម បកតំនាមមិនប្រាកដ ។ លុះដល់មក

កន្នុងភាគនៃសតវត្សរ៍ទី ២៥ នៃពុទ្ធសករាជ (ព.ស.

២៤២៣) សម្តេចព្រះមហាសង្ឃរាជព្រះនាម ទៀន បាន

បញ្ចុះព្រះបរមសារីរិកធាតុនៃព្រះសក្យមុនីសម្មាសម្ពុទ្ធ ជា

មកុដកន្នុងត្រៃលោកមួយអង្គតូច កន្នុងចេតិយធំមធ្យមភាគ ។

(ជា - ទន់)

១០. ចូរស្រង់យកគុណនាម ដែលមានពាក្យគ្នុកន្នុង

អត្ថបទនេះ ? ហើយនិងពហុព្យាគ្នុ ?

១១. ចូរពន្យល់ពាក្យ អង្គតូច ជាបទគុណទៅនឹង

ពាក្យណា ? តើគុណនាម "អង្គតូច" នេះ អាចរៀនទៅ

ដូចម្តេចបានទៀត ?

១២. អក្ខរាវិរុទ្ធិ បរម (ម.ជ ប៉ុម មាក់) ។

១៣. សរសេរតាមសូត្រ វិត្ថុឧណ្ណាលោម

១៤. តែងសេចក្ដី

ចូរអ្នកនិយាយរៀបរាប់អំពីបូជនិយវត្ថុណាមួយ ដែលអ្នកបានដឹងច្បាស់ ៗ តើបូជនិយវត្ថុនោះគេប្រតិស្ឋានឡើងដើម្បីអ្វី (បញ្ចុះអដ្ឋិធាតុ ឬ មួយទុកគ្រាន់ជាអនុស្សាវរីយ៍)

មេរៀនទី ៣

សទិសស័ព្ទ (សំឡេងដូចគ្នា) — វេវចនស័ព្ទ (សេចក្ដីដូចគ្នា)

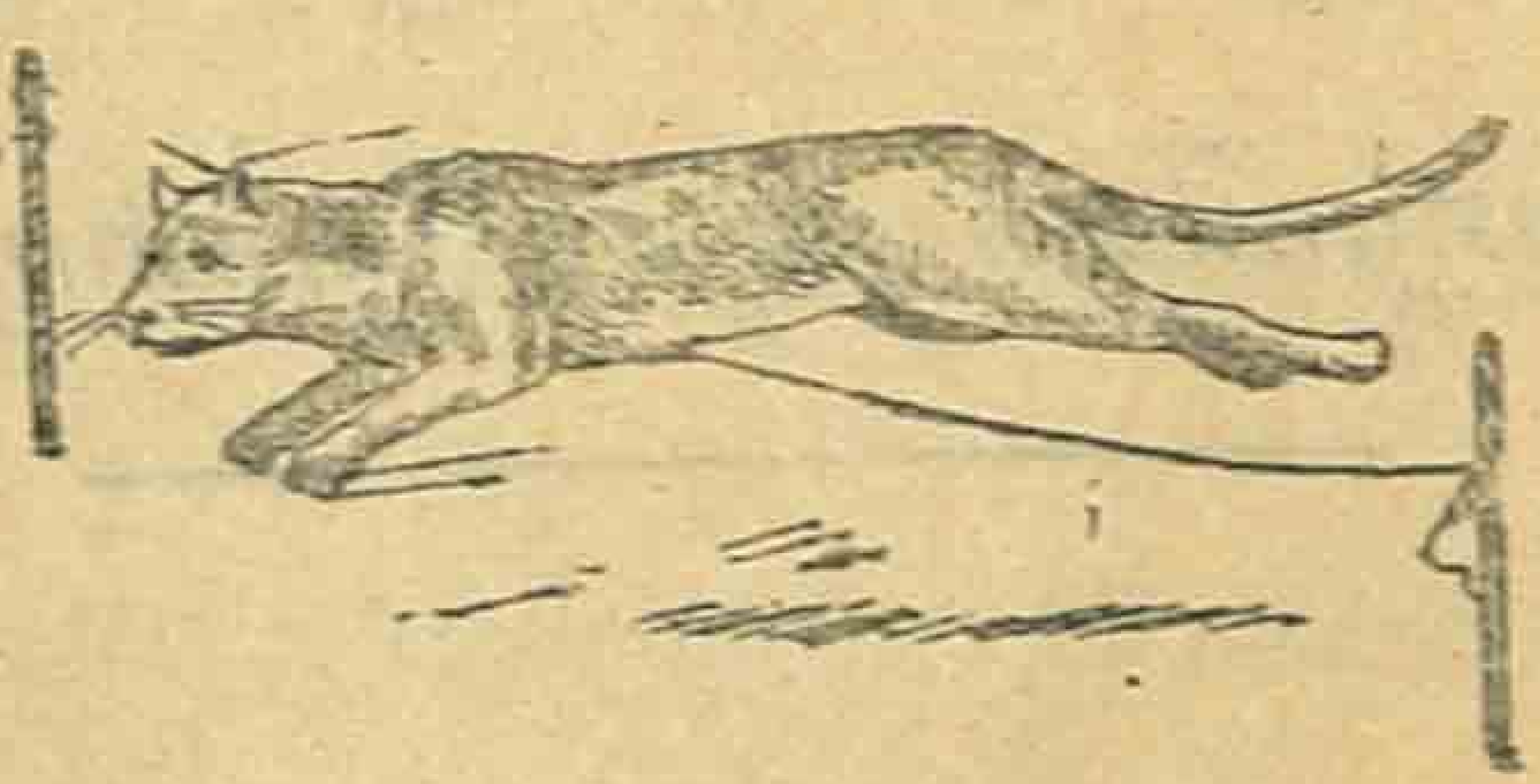

១– ឆ្មាឈ្មោលលោតរំលងអម្បោះ ឆ្មារ មួយសរសៃ

២– ឆ្មាជា សត្រូវ នឹង កណ្ដុរ សត្វទាំងពីរនេះជា បច្ចាមិត្រ នឹងគ្នាយូរណាស់ហើយ

ពិនិត្យ

១– ពាក្យពីរម៉ាត់ដែលមានសំឡេងដូចគ្នាគឺ ឆ្មា នឹង ឆ្មារ ប៉ុន្តែពាក្យទាំងពីរនេះ គ្រាន់តែមានសំឡេងដូចគ្នាប៉ុណ្ណោះទេ ឯន័យសេចក្ដីនឹងអក្ខរាវិរុទ្ធខុសគ្នា ដូច្នេះពាក្យពីរនេះ ឆ្មា នឹង ឆ្មារ ហៅថា សទិសស័ព្ទ

លេខកូដ : ....
ចុះបញ្ជី

២- ពាក្យពីរម៉ាត់ទៀតដែលមានអត្ថន័យប្រហែលគ្នា គឺ សត្រូវ នឹង បច្ចាមិត្រ ៗ ពិតមែនតែពាក្យនេះមានសំឡេងខុសគ្នា អក្ខរាវិរុទ្ធខុសគ្នា តែអត្ថន័យដូចគ្នា ដូច្នេះ ពាក្យពីរនេះគឺសត្រូវនឹងបច្ចាមិត្រ ហៅថា វេវចនសព្ទ ។

មេរៀន

១-សទិសសព្ទ គឺពាក្យដែលមានសូរសំឡេងដូចគ្នា តែអត្ថន័យនឹងអក្ខរាវិរុទ្ធផ្សេងគ្នា

១. តាម្នាក់ក្អាត់ដើរធ្លាក់ទៅក្នុងជ្រោះចោត គាត់ចោទថាខ្ញុំច្រានគាត់, ខាងចោទក៏ ចោទបែបនេះ គឺចោទដោយកំហឹង (សុង-ស៊ីវ)

២-វេវចនសព្ទ គឺពាក្យដែលមានអត្ថន័យដូចគ្នា សូរសំឡេងនឹងអក្ខរាវិរុទ្ធផ្សេងគ្នា ៗ

១. វិជ្ជាជាទ្រព្យដ៏ប្រសើរខ្ពង់ខ្ពស់ឧត្តុង្គឧត្តម បានមក

អំពីការសន្សំសិក្សារៀនសូត្រ ទំស្វាញព្យាយ ។

(ឌ. គ.)

វេយ្យាករណ៍ ពាក្យសព្ទ

១៥– ចូរតែងឃ្លាខ្លីៗ នឹងពាក្យសទិសសព្ទខាងក្រោមនេះ ក្ដ៏, កែ, គេ, គេហ៍

១៦– ចូររកវេវចនសព្ទ នឹង ពាក្យខាងក្រោមនេះ ប្រសើរ, ឧឡារិក, ទុក្ខ, លំបាក, ទូលាយ

សំគួរ

១៧– សទិសសព្ទនឹងវេវចនសព្ទមានន័យខុសគ្នាដូចម្ដេចខ្លះ ? ពាក្យសទិសសព្ទផ្សេងគ្នាត្រង់ណា ? ដូចគ្នាត្រង់ណា ?

អត្ថបទ ឈាបនកិច្ច

បើមានជនណាមួយ ទទួលអនិច្ចកម្ម គេត្រូវនិមន្តព្រះសង្ឃមកឲ្យពរទឹកដល់បុគ្គលនោះ ។ កាលលើកសពចំអាសទឹករួចហើយគេរុំសពនឹងសំពត់ស្លប់ ជួនកាលគេបង់ប្រាក់

កាក់ ឬ ចិញ្ចៀន ១ វង់ទៅក្នុងមាត់ ។ គេដាក់ខ្មោចទៅក្នុងក្តារមឈូសរួចគេនិមន្តព្រះសង្ឃបង្សុកូល ។

ដល់ថ្ងៃហែសពចេញពីផ្ទះ គេនិមន្តព្រះសង្ឃបង្សុកូលម្តងទៀត គេហៅថា បង្សុកូលរំកិលសព ។ លុះហែសពទៅដល់ទីប៉ាឆា គេនិមន្តលោកសង្ឃបង្សុកូលម្តងទៀត មុននឹងរំលាយសព ។

ភ្ញុកទាំង ៤ នាក់ស្លៀកសំពត់ស ប៉ុនប្រុសបំផុតខ្មោចណាស់ ។ ទំនៀមនេះមានរហូតដល់មកសព្វថ្ងៃនេះ ។ កាលបើឆេះសុះហើយ គេលត់ភ្លើងរើសធាតុដាក់ក្នុងកោដ្ឋយកទៅបញ្ចុះទុកក្នុងចេតិយឯវត្តអារាម ។

(ឌ. ត.)

សំនួរ

១៩– ចូររកសទិសស័ព្ទនឹងវេវចនស័ព្ទ ដែលមានក្នុងអត្ថបទនេះ ? ចូរតែងឃ្លានឹងពាក្យ កោត, កោដិ, កោដ្ឋ ?

ចូររកវេវចនស័ព្ទនឹងពាក្យប្រុសប់ ?

២០- អក្ខរាវិរុទ្ធ

ពរ (ន.) មានរ ។ សព (ន.) បា-ឆវ ឆ>ស វ>ព ជាសព សរសេរមានព ។ ក្តារ (រ) ។ ហៃ (គ្មានរ) ។

២១- សរសេរតាមសូត្រ ឈាបនកិច្ច

២២- តែងសេចក្តី

អ្នកបានឃើញគេហែសពនៅតាមផ្លូវ ចូរអ្នកអធិប្បាយអំពីក្បួនហែ តើអ្នកចាប់អារម្មណ៍ត្រង់ណាខ្លះ ដែលគួរធ្វើឲ្យអ្នកសង្វេគ? (ស្លៀកស - កោរក្បាល - យំ - ទួញ - សោក)

មេរៀនទី ៤

អត្ថានុរូប

អត្ថបដិរូប

១. ផ្លែល្ហុង ខ្ចី មានរសមិនឆ្ងាញ់

២-ផ្លែល្ហុង ទុំ មានរសផ្អែម

៣- ក្មេង ខ្ចី សំដីមិនដឹងខុសត្រូវ

៤ចាស់ទុំស្លូតគេឈមជាទីពឹង

ពិនិត្យ

ពាក្យ ខ្ចី - ទុំ ដែលមានរូបធៀបខាងលើនេះមានន័យខុសគ្នា ព្រោះហេតុនោះពាក្យទាំងពីរនេះមានន័យតាមសេចក្តី

អត្ថានុរូប គឺសេចក្ដីដែល មានន័យ តាមធម្មជាតិ តាមកំណើតដើមមកមិនមានសេចក្ដីប្រៀបធៀប គឺមានន័យចំ ។

១. ផ្លែចេកខ្ចី ផ្លែក្រូចទុំ

អត្ថបដិរូប គឺពាក្យដែល មានន័យដោយសេចក្ដីប្រៀបធៀបមិនមែនចេញមក តាមធម្មជាតិ ។ ពាក្យនេះច្រើនតែនៅក្នុងកាព្យឃ្លោង ។

១. សំដីនៅខ្ចីទេ! បុប្ផាមិនគួរ អាសូរដល់កន្ទន់ផង

(ប្រលោមលោក)

មេរៀន

នាម កិរិយាស័ព្ទ គុណនាម មានន័យជាអត្ថានុរូប ទាំងអត្ថបដិរូប ។

អត្ថានុរូប ពាក្យដែលមានអត្ថន័យតាមធម្មជាតិ កំណើតមក គ្មានសេចក្ដីប្រៀបធៀប ។

១. ផ្លែស្វាយខ្ចីមានរសជូរ

អត្ថបដិរូប ពាក្យដែលមានសេចក្តីប្រៀបធៀប

ខ. ក្មេងនៅខ្ចីសំដីមិនសូវដឹងខុសត្រូវ

វេយ្យាករណ៍ វាក្យសព្ទ

សំនួរ

២៣. ពាក្យដូចម្តេចដែលហៅថា អត្ថានុរូប? ដូចម្តេចដែលហៅថា អត្ថបដិរូប? ពាក្យដែលជា អត្ថបដិរូបគេច្រើនប្រើក្នុងទីដូចម្តេច?

២៤- ចូររកពាក្យជា អត្ថានុរូប ធៀបទៅជាអត្ថបដិរូប ឲ្យបានចំនួន ៥ ដូចឧទាហរណ៍ខាងក្រោមនេះ

១. អត្ថានុរូប ថ្ងៃរសៀល

អត្ថបដិរូប អាយុប៉ុណ្ណេះល្មមរសៀលហើយ

២៥- ចូរតែងឃ្លានឹងពាក្យខាងក្រោមនេះ ជាអត្ថានុរូប នឹង អត្ថបដិរូប រសៀល-ផ្អែម-ជូរ-ចត់-ដើរ

អត្ថបទ ជីតាខ្ញុំ

ជីតាខ្ញុំ មានអាយុជាង ៧០ ឆ្នាំហើយ ។ គាត់លែង

ទៅធ្វើការឯស្រែទៀតហើយ ៗ គាត់នៅតែផ្ទះជួយកិច្ចការក្នុងផ្ទះសម្បែងមានមើលចៅបន្តិចបន្តួចជាដើម ៗ ដល់ថ្ងៃសីលគាត់អញ្ជើញទៅវត្ត ដដែកជមិអាចជាមួយចាស់ទុំដូចៗគ្នា ៗ ពេលយប់គាត់ឲ្យឱវាទដល់កូនចៅដែលនៅក្មេងខ្ចី សេចក្ដីប្រាជ្ញាទន់ខ្សោយឲ្យខំរកស៊ីរៀនសូត្រ កាន់ខ្លួននៅវ័យក្មេង កុំឲ្យធ្វើដូចគាត់ដែលឈប់ចង់បានចង់មានហើយនោះ ៗ

គាត់មានអាយុចំណាស់ប៉ុណ្ណោះទៅហើយនោះ គេថាគាត់រសៀលទៅហើយ គិតខំតែពីស្វែងរកធម៌ទុកជាស្បៀងដើម្បីធ្វើដំណើរទៅបរលោក ៗ ព្រោះហេតុនោះរាល់តែថ្ងៃខ្ញុំឃើញគាត់នៅមុខរូបបដិមាករ នមស្ការរំលឹកពុទ្ធគុណធម្មគុណ និងសង្ឃគុណ ៗ

(ឧ. កាមមុនី)

សំនួរ

២៦– ចូរស្រង់យកពាក្យដែលជាអត្តបដិរូបកនិងអត្តបទ

នេះ? ហើយពន្យល់ន័យនៃពាក្យនោះ? តាមអត្ថានុរូបមន្ត

រូបតាមអត្ថបដិរូបមន្ត?

២៧– ចូរពន្យល់ពាក្យ? ឧបាទ, វ័យ, បរលោក,

បដិមាករ

ការហាត់

២៨– ចូរពន្យល់អត្ថន័យនៃពាក្យខាងក្រោមនេះ?

ក្របទ្វី, សំដីទ្វី, នៅទ្វី, ទ្វីលុយ, មិនទ្វី

២៩– អក្ខរាវិរុទ្ធ

ធមិៈ (មិ) មានសូរដូចប្រកបនឹងរ ។ អាចិ (ចិ)

មានសូរដូចរដែរ ។ បរលោក ម.ថ. បៈរៈលោក ម្យ៉ាង

ទៀតថា ប–ឡោក ។

សរសេរតាមសូត្រ ជីតាខ្ញុំ

៣១ - តែងសេចក្ដី - ។

នៅក្នុងគ្រួសាររបស់អ្នក អ្នកមានជីតាមួយមិនខានទ ។

ចូរអ្នកអធិប្បាយអំពីអាកប្បកិរិយារបស់គាត់ បរិយាទនឹងការ

ងាររបស់គាត់ៗ តើអ្នកអាចទាញបទប្រៀបធៀបបានទាំង

ឲ្យអ្នកដូចម្ដេចខ្លះ?

លោកភាសិត

ក្របីស៊ីស្រូវទើបធ្វើរបង
ពេលរៀបប្រឡងទើបស្វាធ្យាយ
ពេលចេញដំណើររៀបវេចសំពាយ
ទាំងបីអន្តរាយអសារបង់ៗ

មេរៀនទី ៨

សន្តានពាក្យ

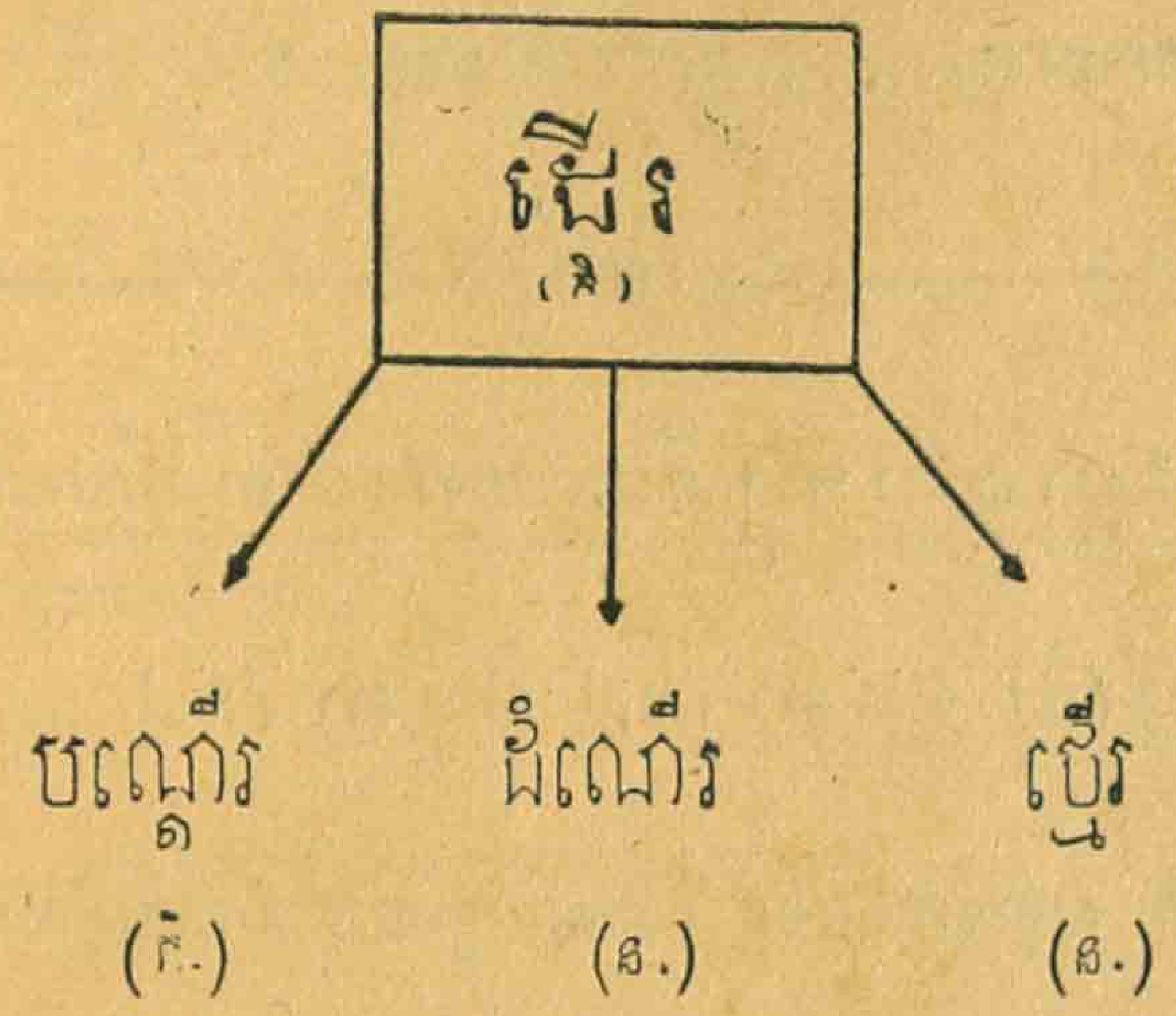

ពិនិត្យ

១–សន្តានពាក្យនេះជាពាក្យដែលមានអំបូរចេញពីធាតុដើម មកជាមួយគ្នា ជួនកាលពាក្យដើមជាកិរិយាស័ព្ទ សន្តានពាក្យទៅជាកិរិយាដូចគ្នា ឧ. ហើរ (កិ.) ចង្ហើរ (កិ.)។ ជួនកាលនាមទៅជានាមដដែល ឧ. ជំនួញ (ន.) ឈ្មួញ។ ជួនកាលគុណនាម ទៅជានាម ឧ. ក្ដៅ (គុ) កំដៅ (ន.)

ៗ ល ៗ គុន៏កាសាបាលីមានធាតុដើមល្អណាស់ ដូចជា

ការ (ករ-ធាតុ) កិច្ច (ករ-ធាតុ) ករណីយ (ករធាតុ)

កម្ម (ករ-ធាតុ).,.. ដូរេចះជាដើម ។

-មេរៀន-

សន្ធានពាក្យ គឺជាពាក្យដែលមានអំបូរជាមួយគ្នា

១. ជួញ (កិ) ឈ្មួញ (ន.) ដំណួញ (ន.)

ចំណាំ: សន្ធានពាក្យនេះ កាលបើក្លាយទៅជាពាក្យមួយទៀតហើយ

គេអាចហៅថា កិតនាម ឬកិរិយាក្រិតបាន ។

ក)- នាមក្រិត ឬកិតនាម នាមដែលក្លាយចេញមក

ពីស័ព្ទដើមជាគុណនាម ជាកិរិយាស័ព្ទ

១- កាច (គុ) កំណាច (ក្រិ-ន-)

ដើរ (កិ.) ដំណើរ (ក្រិ-ន-)

មេរៀន (ឆ)

១)- កិរិយាក្រិតឬកិតកិរិយា គឺកិរិយាដែលក្លាយមកពីស័ព្ទជាកិរិយាក្តី ជានាមក្តី ជាគុណនាមក្តី

ឧ- ដើរ (កិ) បណ្ដើរ (កិ.ក្រិ)

ឈ្មួញ (ន.) ជួញ (កិ.ក្រិ)

ខូច (គុ) បង្ខូច (កិ.ក្រិ)

វេយ្យាករណ៍ វាក្យស័ព្ទ

សំនួរ

៣២- ដូចម្ដេចដែលហៅជាសន្ទានពាក្យ? សន្ទានពាក្យដែលចេញទៅជានាមក្រិត និងក្រិតកិរិយា តើមានស័ព្ទដើមជាបទអ្វី? ចូរធ្វើពាក្យខាងក្រោមនេះឲ្យទៅជានាមក្រិត

អរ. ល្អ. ស្រឡាញ់. ឈាន ដេក. ស.

អត្ថបទ **សេចក្ដីក្រោធនាំឲ្យខាត**

មានពពែពីរតួ ដើរមកទល់ជួបគ្នានៅកណ្ដាលស្ពាន ។

ពពែមួយថា ស្ពាននេះដើរបានតែតួមួយ ៗ ទឹងដើរបៀសគ្នាពុំបាន បើដូច្នេះត្រូវតែអ្នកឯងថយទៅក្រោយសិន ចាំយើងដើរទៅដល់ចុងស្ពានកាលណា សឹមអ្នកឯងដើរមកចុះ ៗ ពពែមួយទៀតពោលថា បើឯងមានការប្រញាប់បន្ទាន់ ត្រូវតែអ្នកឯងថយទៅខាងក្រោយសិន ចាំយើងដើរទៅដល់ចុងស្ពានកាលណា សឹមអ្នកឯងដើរទៅចុះ ពពែទាំងពីរសឹងពុំព្រមថយក្រោយដូចគ្នា កាន់មានះរៀងខ្លួន ក៏បោលសំរុកជល់គ្នាញ្រុទៅញ្រុមក ដោយកំលាំងទោសោមោហោបាំងបិទឥតប្រាជ្ញាទឹងសម្របគ្នា ៗ ពពែទាំងពីរជល់គ្នាធ្លាក់ទៅក្នុងទឹកទាំងពីរតួ បានក្តីវេទនាដោយធ្លាក់ទឹកមានអាការផ្សេង ៗ ៗ

មាស- រឿង (បរិយាសាស្ត្រ)

សំនួរ

៣៣— ចូរអ្នកធ្វើកិរិយាក្នុងអត្ថបទនេះ ឲ្យទៅជានាមក្រិត? សត្វពពែទាំងពីរតួនេះ ធ្លាក់ទឹកមកពីហេតុអ្វី?

អត្ថបទទាំងមូលនេះ អ្នកអាចពោលប្រដូច ភាសិតខ្លីណា មួយឬទេ ?

អ្នកនិពន្ធរឿងនេះឈ្មោះអ្វី ?

៣៤ - អក្ខរាវិរុទ្ធ

ក្រោធ (ធ) ៗ តោ សោ មោ ហោ (គ្មានរះជាវចនៈ សំរាប់ប្រាប់ឯកវចនបាលី) ៗ

៣៥ - សរសេរតាមសូត្រ សេចក្តីក្រោធនាំឲ្យខាត

៣៦ - តែងសេចក្តី

ចូរអ្នកតែងអំពីមនុស្សពីរទទឹងគ្នា រៀបរាប់អំពីហេតុដែលឈ្លោះគ្នា និងសេចក្តីដែលជេរគ្នាទៅវិញទៅមក ៗ នៅទីបំផុតមានអ្នកដទៃទៀតទៅរំលត់ជំលោះនោះ ៗ

មេចបានតែមិនធ្វើទៅ

មុននឹងគេធ្វើ

គ្រីស្តូហ្វកូឡុម

មេរៀនទី ៦

ឆ្មា

កុមារ មុនី អង្គុយរៀននៅលើតុ មានចិត្តជាប់តែក្នុងមេទន្ទេញ នៅក្បែរនោះ ឆ្មាកំពុងតែលបចាប់កណ្ដុរ ៗ

ពិនិត្យ

១- នាមសំរាប់សំដែងប្រាប់នូវឈ្មោះ មនុស្ស សត្វ,

វត្ថុគ្រប់យ៉ាង ដូចជាកុមារ បិតា ឆ្មា កណ្ដុរ ត្រី សុទ្ធតែជា

នាម ។

៤- នាមទាំងអស់នោះ ខ្លះជា សាធារណនាម

ខ្លះជា អសាធារណនាម ខ្លះជា រូបិនាម, អរូបិ

នាម, សមាសនាម, ពហុនាម . . .

ម. សាធារណនាម . . . កុមារ, ឆ្មា

អសាធារណនាម . . . មុនី

រូបីនាម . . . ត្រី

អរូបីនាម . . . បិត្ត

ពហុនាម . . . ហ្វូង, ពួក

សមាសនាម . . . មនុស្សទេវតា

សព្ទ

កុមារ	សាធារណនាម	នាមមនុស្ស
មុនី	អសាធារណនាម	
តុ	សាធារណនាម	នាមវត្ថុ
កណ្ដុរ	សាធារណនាម	នាមសត្វ

មេរៀន

នាម គឺសព្ទសម្រាប់សំដែងនូវឈ្មោះ,មនុស្ស សត្វ វត្ថុទាំងអស់ ។

ឧ. កុមារ, ឆ្មា, តុ . . .

នាមចែកជា ២ យ៉ាងគឺ សាធារណនាម, អសាធារណនាម ។

១- សាធារណនាម គឺនាមដែលសំដែងនូវឈ្មោះមនុស្ស សត្វ វត្ថុ ទូទៅមិនចំពោះ ។

ឧ. មនុស្ស, ឆ្មា, តុ

មេរៀន (ត)

២- អសាធារណនាម គឺនាមដែលសំដែងនូវឈ្មោះមនុស្សតែមួយ សត្វតែមួយ វត្ថុតែមួយ មិនទូទៅ

ឧ. មុន៏, អាដួង, ភ្នំពេញ ។

សាធារណនាមចែកជា ៤ គឺ

ក) បកតិនាម នាមដែលកើតឡើងតាមធម្មតា មិនកើតចេញមកពីពាក្យឯទៀត

ឧ. ទឹក, ដី, ខ្យល់, មេឃ . . .

ខ) នាមក្រិត នាមឯណា ដែលក្លាយចេញមកពីវត្ថុដើមដែលជានាមក្តី គុណនាមក្តី កិរិយាក្តី

ឧ. ដំណើរ (ន.) > ដ្ហើរ (ន.កិ.)

ទិញ (កិ.) > ទំនិញ (ន.កិ.)

កាច (គុ.) > កំណាច (ន.កិ.)

ពាក្យដែលជានាមក្រិតកើតឡើងដោយអញ្ញសត្តព្យញ្ជនៈ

មេរៀន(គ)

គ) សមាសនាម គឺនាមដែលកើតឡើងដោយផ្សំពាក្យ ២ ម៉ាត់ ឬច្រើនម៉ាត់

ឧ. ដំរលុប ក្រដាសផ្ទិត . . .

នាមនេះ ជួនកាលកើតឡើងដោយនាមនិងនាម ជួនកាលនាមនិងកិរិយា ជួនកាលគុណនាមនិងនាម

ឧ. ផ្ទះ (ន.) + ថ្ម (ន.) > ផ្ទះថ្ម (ស.ន.)

ព្រះអង្គ (ន.) + ខ្ពង់ (គុ.) > ព្រះអង្គខ្ពង់(ស.ន.)

សៀវភៅ (ន.) + មើល (កិ.) > សៀវភៅ-មើល (ស,ន.)

បើកងកាសាបាលី សំស្រ្កឹតវិញគេប្រើដោយតបទសន្ធិ ឬបទសមាស

ឧ. វិទ្យាល័យស៊ីសុវត្ថិ អនុវិទ្យាល័យនារី

មេរៀន (គ)

ឃ) តទ្ធិតនាម គឺនាមដែលក្លាយចេញពីកិរិយាសព្ទ គុណនាមនិងនាម មកជានាម

ឧ. អ្នកលេង, អ្នកវិទ្យាសាស្ត្រ, អ្នកតូច . . .

ក្នុងតទ្ធិតនាមនេះត្រូវប្រើពាក្យថា អ្នក នៅមុខពាក្យដែលទៅជាតទ្ធិតនាមនោះ ។

វេយ្យាករណ៍ ពាក្យសព្ទ

សំនួរ

៣៧- ពាក្យដូចម្ដេចដែលហៅថានាម ? មានប៉ុន្មាន? គឺអ្វីខ្លះ? អសាធារណនាមប្រើដូចម្ដេច? សាធារណនាមបែកជាប៉ុន្មានទៅទៀត? ចូរលើកឧទាហរណ៍ជាអរូបនាម?

ការហាត់

៣៨- ចូរធ្វើគុណនាមនិងកិរិយាខាងក្រោមនេះ ឲ្យទៅជានាមក្រិត ៖

ឈើ, ធ្ងន់, ដេក, សង់, ខ្ពស់, លួច, ចារ, ការ,

៣៩. ចូរតែងឃ្លាជាមួយនឹងនាមក្រិត ខាងក្រោម

ថ្មើរ, ខ្នារ, បំណារ, រណារ, សំណាង, លំអ

អត្ថបទ លានិងឆ្កែ

នៅនគរពារាណសី មានអ្នកជ្រលក់ម្នាក់ឈ្មោះក
បដកៈ ។ បុរសនោះ រស់តែត្រេកត្រអាលសប្បាយ
ភរិយាស្រស់ប្រិមប្រិយ ក៏ដេកលក់ទៅ ។ ពេលនោះ
ចូលលួចទ្រព្យសម្បត្តិ សត្វលាប្រាប់អាពាលថា ហៃ
ឡាញ់ ហេតុអ្វីអ្នកលួចចូលមកលួច អ្នកមិនព្រុស?
ម្ចាស់ដឹង នែបងលា កុំចេះដឹងជាងយើង យើងក
នេះចាំងយប់ចាំងថ្ងៃ ឃើញថាបានសុខយូរណាស់មកហើ
តែម្ចាស់គ្មានឲ្យអាហារបន្តិចបន្តួចជាអំណោយសោះ ។

លាជេរសុនខថា “ស្តាប់មើលពាក្យៈ អាពាលបង្រ”
ឆ្កែឆ្លើយថា “ បើជនណាហៅគេខ្ញុំបំរើ តែពេលមានអា
ជននោះ ហៅថាម្ចាស់ដូចម្ដេចកើត?

លំដាប់នោះ លាក្រោកឈ្ងាំងដេរថា "នែអាចព្រៃ អាគំនិតខូច ឯងគង់ដឹងទេ ចាំតែម្ចាស់ក្រោកអញមុខជាប្រាប់មិនខាន ទើបលាស្រែកអស់ទំហឹងទាល់តែម្ចាស់ភ្ញាក់ស្ទុន ស្ទាក្រញាងឡើងពីដំណេក ចាប់ដំបងសំពងលាស្ទើរតែក្សិណក្ស័យទៅ ។

សំនួរ

៤០-ចូរស្រង់ពាក្យដែលជាអសាធារណនាម ដែលមានក្នុងអត្ថបទនេះ ? និងពាក្យនាមក្រិត ?

៤១-ចូរធ្វើកិរិយាសព្ទក្នុងអត្ថបទនេះ ឲ្យទៅជានាមក្រិត ដូចជាឧទាហរណ៍ ដេក > ដំណេក

៤២-ក្នុងអត្ថបទនេះ អ្នកគួរយកគតិបានដូចម្តេចខ្លះ ? សំដីរបស់សុនខដែលពោលនោះ តើត្រូវឬខុស ? តើម្ចាស់ដែលសំពងលាដូច្នេះ ដោយហេតុអ្វី ?

៤៣-អក្ខរាវិរុទ្ធ

ដោរ (រ) ៗ អញ ជាអញ្ញត្រស័ព្ទមិនឲ្យសរសេរមាន បន្តក់ (់) ឡើយ បើតាមសូរ ត្រូវតែសរសេរជាអាញ់ ៗ

៤៤-សរសេរតាមសូត្រ លាងឹងដែ្ក

៤៥-តែងសេចក្តី

អ្នកបានចិញ្ចឹមសត្វពាហនៈ បណ្តាសត្វពាហនៈទាំងនេះ អ្នកចូលចិត្តសត្វណាជាងគេ ព្រោះហេតុអ្វី ចូរពាញប្រយោជន៍ដែលបានមកពីសត្វពាហនៈនោះ ៗ

មេរៀនទី ៧

លិង្គ

លិង្គរបស់នាម

បុំលិង្គ	ឥត្ថីលិង្គ	នបុំសកលិង្គ
		X
១ លោកគ្រូកំពុងតែបង្រៀនកុមារ	២ . អ្នកគ្រូកំពុងតែបង្រៀនកុមារី	៣ ឡើយ

ពិនិត្យ

១ លោកគ្រូ ជាភេទប្រុស មានលក្ខណៈភិនភាគ គួរឲ្យសំគាល់បានប្លែកពីភេទឯទៀត កំពុងតែបង្រៀន

ពន្យល់មេរៀនដល់ពួកកុមារ ដែលជាភេទដូចគ្នា ពាក្យថា កុមារ លោកគ្រូ នេះហើយដែលលោកថាជា. បុំលិង្គ

២.អ្នកគ្រូ ជាភេទស្រី ដែលមានលំនាំឫកពាលក្ខណៈប្លែកពីប្រុស ហើយអាចសំគាល់ថាជាស្ត្រីបាន កំពុងតែបង្រៀនកុមារី ដែលមានភេទដូចគ្នា ពាក្យថា កុមារី អ្នកគ្រូ ជាឥត្ថីលិង្គ

៣.ភេទដែលមិនមែនប្រុសឬស្រី ឈ្មោលញីជា. ភេទខ្ទើយ ហៅថា នបុំសកលិង្គ ។

សម្ពន្ធលិង្គ

លោកគ្រូ	នាមសាធារណៈ បុំលិង្គប្រធានរបស់បង្រៀន
កុមារ	នាមសាធារណៈ បុំលិង្គកម្មរងបង្រៀន
អ្នកគ្រូ	នាមសាធារណៈ ឥត្ថីលិង្គប្រធានបង្រៀន
កុមារី	នាមសាធារណៈ ឥត្ថីលិង្គកម្មរងបង្រៀន
ខ្ទើយ	នាមសាធារណៈ នបុំសក.បិង្គ លិង្គត្ថៈ

បំណាំ: របៀបសម្ពន្ធនាមត្រូវពិនិត្យមើលមុខងារដូច្នេះគឺនាម មានមុខងារជាប្រធាន·កម្ម (កម្មបែកទៅជាច្រើន· ទៀត)

មេរៀន

ភេទរបស់នាមហៅថាលិង្គ ។ លិង្គមាន ៣ យ៉ាងគឺ បុំលិង្គ, ឥត្ថីលិង្គ និងនបុំសកលិង្គ ។

១. បុំលិង្គ ភេទសំគាល់ភេទមនុស្សប្រុស សត្វ, វត្ថុឈ្មោល ។

ឧ. កសិករ ឪពុក, មាន់ឈ្មោល . . .

២. ឥត្ថីលិង្គ ភេទសំគាល់ភេទមនុស្សស្រី សត្វ, វត្ថុញី ។

មេរៀន (ត)

ឧ.ម្ដាយមីង មេមាន់

៣ នបុំសកលិង្គ ភេទនៃមនុស្ស សត្វវត្ថុ ដែលមិនមែនជា បុំលិង្គ ឬឥត្ថីលិង្គ

ឧ.មនុស្សខ្ទើយ

លិង្គទាំង ៣ នេះ បើចែកឲ្យខ្វីទៅទៀតមាន ២ យ៉ាងគឺជាតិលិង្គ និងសម្មតិលិង្គ

ក) ជាតិលិង្គ គឺលិង្គដែលកំណត់ដោយ ភេទ.ប្រុស.ស្រី ឬខ្ទើយ តាមកំណើតដើមភេទពិតៗ

ឧ.ប្រុស.ស្រី. មាន់..

ខ) សម្មតិលិង្គ គឺលិង្គដែលគេគ្រាន់តែបញ្ញត្តសន្មតឲ្យហៅ ខុសពីទំនងដើមកំណើត

ឧ.ប្ដី, ប្រពន្ធ. ស្វាមី..

បំណាំ នបុំសកលិង្គពិបាកចំណាំណាស់ព្រោះពី·

មេរៀន(ត)

មនុស្សពេញប៉ុន្តែនាមនេះមិនសូវជួបប្រទះ ។

៤–តាមពាក្យបាលីឬសំស្ក្រឹតទាំងឡាយដែលប្រើជាពាក្យខ្មែរ តែងតែមានលិង្គទាំងអស់ហើយ ហើយអាចសំគាល់បានដោយងាយផង ។

ឧ សាមណេរ (បុំ) សាមណេរី (ឥ) វត្ថុ (នបុំ)

បើតាមភាសាខ្មែរសុទ្ធវិញ គ្មានគ្រឿងសំគាល់ឲ្យជ្រះស្រឡះថាជាបុំលិង្គ ឥត្ថីលិង្គ នបុំសកលិង្គទេ តែគេអាចចំណាំដោយសារពាក្យដូចខាងក្រោមនេះ

បុំលិង្គ	ឥត្ថីលិង្គ	នបុំសកលិង្គ
ប្រុស, ឈ្មោល	ស្រី, ញី, មេ	
អា, បា, កម្លោះ	មី, មីកា, ក្រមុំ	ខ្ទើយ
តា, ពូ, មា, ឪពុក	យាយ, ដូន, មីង, ម៉ែ	

នៅមានពាក្យដទៃទៀត ដែលបែកចេញមកឲ្យដឹងថាជាលិង្គនេះលិង្គនោះបាន ។

វេយ្យាករណ៍ ភក្យស័ព្ទ

សំនួរ

៤៦. លិង្គមានអត្ថន័យដូចម្ដេច? មានប៉ុន្មានយ៉ាង? គឺអ្វីខ្លះ? ដូចម្ដេចដែលហៅថាសមតិលិង្គ? ជាតិលិង្គ? ពាក្យខ្មែរមានសព្ទណាខ្លះដែលអាចប្រាប់ឲ្យដឹងថាជានបុំ-សកលិង្គ?

ការហាត់

៤៧. ចូររកនាមមនុស្សជាបុំលិង្គឲ្យបានចំនួន ១០ ហើយធ្វើឃ្លាខ្លីៗ នឹងពាក្យទាំងនោះដូចឧទាហរណ៍ខាងក្រោមនេះ

៤ - កសិករធ្វើការតាំងពីព្រឹកទល់ព្រលប់គ្មានឈប់ឈរៗ

អត្ថបទ ក្រុមញាតិខ្ញុំ

ក្រុមញាតិរបស់ខ្ញុំ មិនសូវមានជនច្រើនទេ ។ ជនដែលមានអាយុច្រើនជាងគេគឺ ជីដូនជីតាខ្ញុំ ។ មាតាបិតា

ជាមេបន្ទុកក្នុងគ្រួសារ ។ បងស្រីខ្ញុំ អាចជួយសំរាល បន្ទុកម្ដាយខ្ញុំខ្លះដែរ ឯប្អូនស្រីវិញ នៅវ័យក្មេង ទៅរៀន សាលាបឋុមកជា ជាមួយនឹងកុមារ-ទារិកាជាជីដូនមួយ ។ ចំណែកបងប្រុស. យកប្រពន្ធទៅរកស៊ីចិញ្ចឹមជីវិតជាមួយ ម្ដាយក្មេក ដែលជាស្ត្រីមេម៉ាយ ។ ម្ដាយក្មេកបងខ្ញុំ ស្រឡាញ់បងខ្ញុំជាកូនប្រសាណាស់ ថែមទាំងត្រូវជាជនទ្វង នឹងម្ដាយឪពុកខ្ញុំទៀតផង ។ ខ្ញុំនឹងបងប្អូនប្រុសស្រីរបស់ បងប្រុសខ្ញុំក៏ម្ដាយក្មេកស្រឡាញ់រាប់អានដូចបងខ្ញុំដែរ ។

ជនដែលនៅជាមួយខ្ញុំនោះ មិនមែនត្រឹមតែប៉ុណ្ណោះ ទេ នៅមានកម្មករកម្មការិនីទៀត ដែលមានមុខការធ្វើ រៀងខ្លួន អ្នកខ្លះទៅឃ្វាលមេគោ ដែលមានអាលុកដូន ទៅផង ៗ សុនខនេះដឹងណាស់មិនសូវនឿយដល់ម្ចាស់ ទេ វាអាចគៀង មេបា-កូនសត្វពាហនៈបានៗ ការ

ជួបជុំក្រុមញាតិ ជាការរស់ដោយប្រសើរ ។

សំនួរ

៤៨-ចូរស្រង់យកនាមមនុស្សដែលមាននៅក្នុងអត្ថបទនេះ? ហើយចង្អុលបង្ហាញគ្រប់លិង្គ? .(ដូច ឪពុក បុំ ជាដើម)

ការហាត់

៤៩-ចូរចំបែកនាមជាឥត្ថីលិង្គទាំងនេះទៅជាបុំលិង្គជាមួយពាក្យខាងក្រោមនេះ

កុមារី, ទារិកា, មេម៉ាយ, មេ

៥០-ចូររកនាមមនុស្សដែលជាបុំលិង្គ ហើយជាភាសាបាលីឲ្យបានចំនួន១០ ដូចឧទាហរណ៍- សមាជិក· ភិក្ខុ. .

៥១-ម្ដាយឪពុកក្មេករបស់បងប្រុស ស្រីយើងត្រូវជាដូចម្ដេចនឹងម្ដាយឪពុកយើង? មនុស្សស្រីគ្មានប្ដីគេហៅថាដូចម្ដេច? មនុស្សប្រុសគ្មានប្រពន្ធគេហៅថាដូចម្ដេចទៅវិញ?

៥២-អក្ខរាវិរុទ្ធ

ប្រពន្ធ (ន្ធ) ។ គ្រួសារ (មានរ) ។ ប្រសា (គ្មានរ)
សុខ ១ (ប្រកបទី ១ ជាភាសាបាលី)

៥៣-សរសេរតាមសូត្រ ក្រុមញាតិខ្ញុំ

៥៤-តែងសេចក្តី

ចូរអ្នកអធិប្បាយអំពីកិច្ចការដែលជនម្នាក់ៗ ធ្វើនៅវេលាយប់ពេលដែលនៅជួបជុំគ្នា តើអ្នកគួរចាប់អារម្មណ៍នៅជនណាជាងគេ ព្រោះហេតុអ្វី?

មេរៀនទី ៨

វចនៈ

វចនៈរបស់នាម

ឯកវចនៈ	ពហុវចនៈ
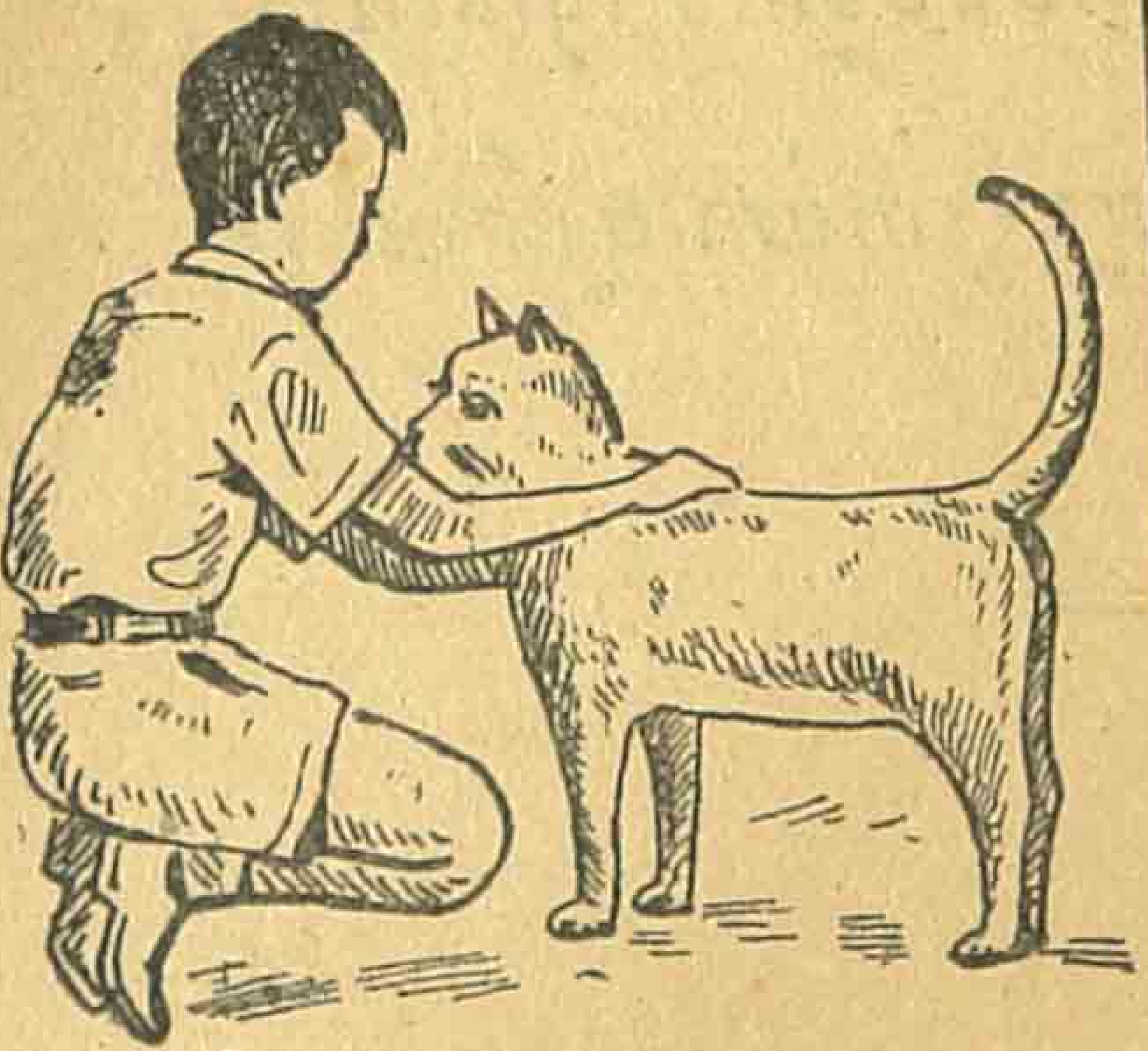	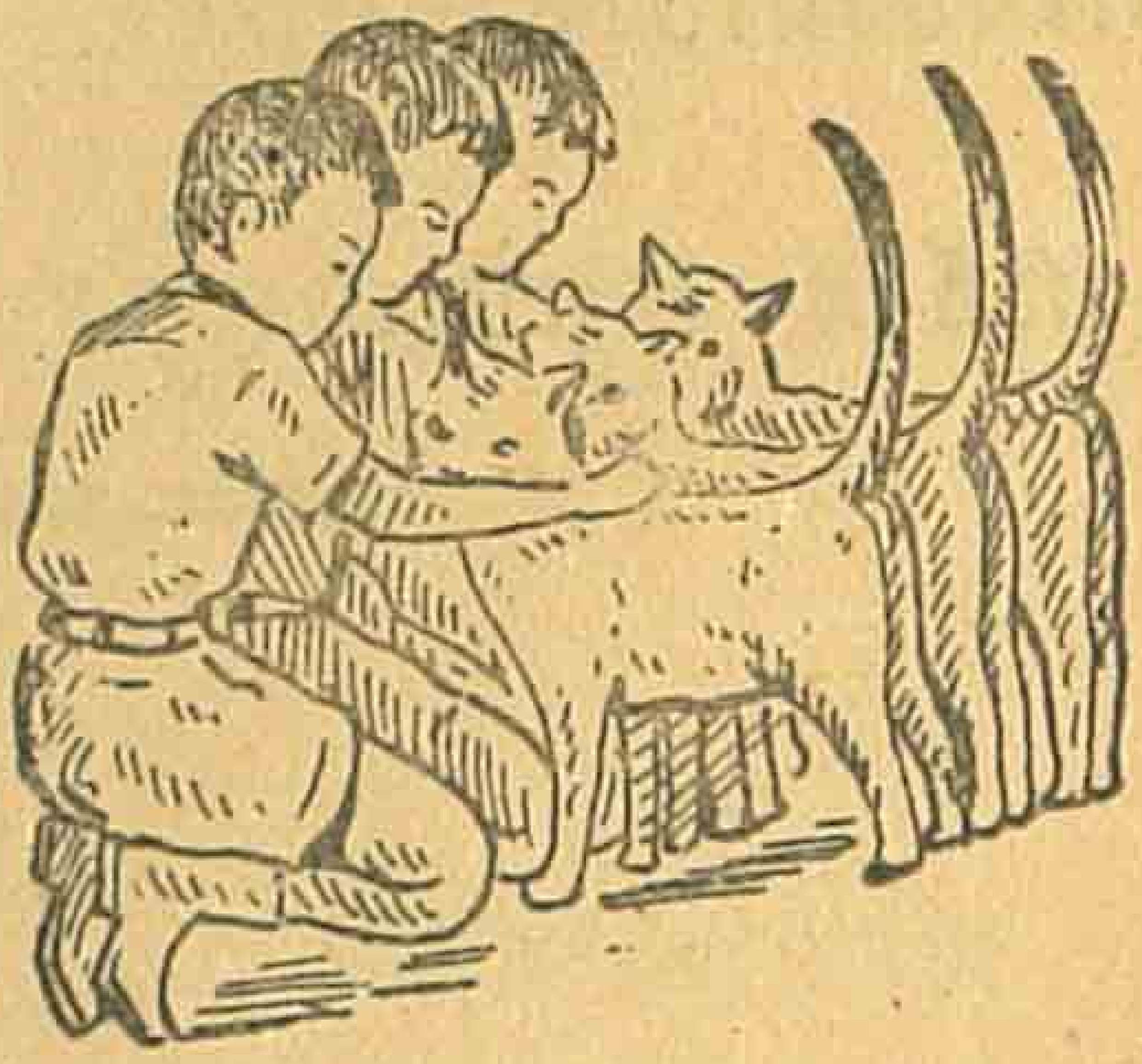
១– កុមារម្នាក់នេះអង្អែល ឆ្មាឈ្មោលមួយ ដោយ សេចក្ដីស្រឡាញ់	២– កុមារទាំងឡាយអង្អែល ឆ្មាឈ្មោលបី ដោយសេចក្ដី ពេញចិត្ត

ពិនិត្យ

១– ពាក្យថា ម្នាក់, មួយ ក្នុងប្រយោគខាងឆ្វេងជាពាក្យសំ

រាប់ប្រាប់ចំនួនរបស់អ្វីតែមួយ តែម្នាក់មិនច្រើន ហៅថា

ឯកវចនៈ :

២- ប្រយោគខាងស្តាំខាងលើ ពាក្យថាទាំងឡាយ បី ជាពាក្យសំរាប់សំគាល់ឲ្យដឹងចំនួន ច្រើនលើសពី២ទៅហៅថា

ពហុវចនៈ

សម្ពន្ធ

ម្នាក់	បទវិសេសនៈរបស់កុមារ បុំ. ឯកវចនៈ
មួយ	បទវិសេសនៈរបស់ឆ្មាឈ្មោលបុំ. ឯកវចនៈ
ទាំងឡាយ	បទវិសេសនៈរបស់កុមារបុំ. ពហុវចនៈ
បី	បទវិសេសនៈរបស់ឆ្មាឈ្មោលបុំ. ពហុវចនៈ

ចំណាំ: វចនៈទាំង ២ ត្រូវមានលិង្គដូចជានាមដែរ ព្រោះហេតុនោះត្រូវជាបទគុណរបស់នាមជាដរាប ដែលត្រូវសម្ពន្ធបួល ។

មេរៀន

វចនៈ ពាក្យសំគាល់ប្រាប់ចំនួននាមមនុស្ស សត្វ វត្ថុ ។

វចនៈ ចែកជា ២ យ៉ាង គឺ ឯកវចនៈ នឹង ពហុវចនៈ

១- ឯកវចនៈ ពាក្យដែលដំណាងចំនួនមនុស្ស សត្វវត្ថុតែមួយ

ឧ- មនុស្សម្នាក់, ក្អែកមួយ, ក្តារមួយបន្ទះ....

២- ពហុវចនៈ ពាក្យសំគាល់ប្រាប់ចំនួននាមមនុស្ស សត្វនឹងវត្ថុ គប់តាំងពី ២ ឡើងទៅ ។

ឧ- មនុស្សពីរនាក់, ក្អែកបី, ខ្វក់មួយគូ.....

ចំណាំ: ពាក្យខ្មែរដែលសំគាល់ឲ្យដឹងថាឯកវចនៈពហុវចនៈ មានដូចតទៅនេះ

មេរៀន (៩)

ឯកវចនៈ	ពហុវចនៈ
ម្នាក់, មួយ, ម្ខាង, គោល . . .	ទាំងឡាយ, ទាំងអស់, ទាំងពួង, ច្រើន, ភ្លោះ, ៗ បី, បួន. . .

នៅមានពាក្យជាច្រើនទៀតដែលអាចចំណាំនូវវចនៈបានៗ នាមដែលអាចឲ្យស្គាល់បានថាជា ឯកវចនៈ ពហុវចនៈ បាននោះ ត្រូវភ្ជាប់ពាក្យក្នុងតារាងខាងលើទៅជាមួយនឹងនាមដែលត្រូវប្រកប ។

១. ភិក្ខុមួយរូប . . .

ឯក្នុងភាសាបាលី សំស្ក្រឹតវិញវចនៈរបស់ពាក្យនោះ ត្រូវសំគាល់ទៅតាមវិភត្តិ ដែលនៅចុងស័ព្ទមួយៗ

១. កុមារ (ឯ.) កុមារា (ពហុ.) ព្រឹក្ស (ឯ.) ព្រឹក្សា (ពហុ.)

វេយ្យាករណ៍ វាក្យស័ព្ទ

សំនួរ

៥៥– វចនៈរបស់នាមមានអត្ថន័យដូចម្ដេច ? មានប៉ុន្មានយ៉ាង គឺអ្វីខ្លះ ? ក្នុងភាសាបាលីសំស្ក្រឹតគេសំគាល់វចនៈដូចភាសាខ្មែរឬទេ ? គេសំគាល់ដោយអ្វី ?

ការហាត់

៥៦– ចូរធ្វើពាក្យជាពហុវចនៈ ឲ្យទៅជាឯកវចនៈ ដូចមានខាងក្រោមនេះ៖ ព្រឹក្សា, កុមារ, មនុស្ស, បុរសពីរនាក់ សុនខ៥, កិច្ចទាំងឡាយ , គ្រូទាំងពួង

អត្ថបទ ការប្រឹងប្រែងអាចញុំាងប្រយោជន៍ឲ្យសំរេច

ក្នុងរដូវវិស្សា មានអ្នកបររទេះម្នាក់ ដឹកទ្រព្យពេញទៅដួញស្រុកក្រៅ លុះបររទេះទៅបានពាក់កណ្ដាលផ្លូវ កង់រទេះផុងកប់នៅក្នុងភក់ជាប់នឹងថ្កល់ ៗ គាត់ខំប្រហារគោទាំងទ្វេអស់ទំហឹង ក៏មិនអាចធ្វើរទេះនោះឲ្យកំរើកបាន

ឡើយ ៗ បុរសនោះអស់សង្ឃឹម អង្គុយនៅក្រោមព្រឹក្សា ស្រែកអំពាវនាវឲ្យទេវតាយមយក្ស ព្រះនារាយណ៍ជួយ ៗ

ព្រះនារាយណ៍ដ៏មានបុណ្យឮសំរែកនោះហើយក៏មកជួយ ហើយពោលទៅបុរសនោះថា „ នែអាក្ខើ អាចំកួត ហេតុអ្វីក៏ពេញចិត្តតែបន់ស្រន់ពឹងកំលាំងឲ្យគេជួយមិនគិតរកកំលាំងខ្លួនឯង បើអ្នកចង់ឲ្យយើងជួយ អ្នកក្រោកឡើង វាយគោទាំងអស់ ខ្ញុំនឹងជួយបាន ៗ

អ្នកបររទេះឮដូច្នោះ ក៏ខំវាយគោទាំងឡាយ ហើយច្រានកង់តែម្នាក់ឯងយ៉ាងពេញទំហឹង ដោយទឹកសង្ឃឹមថាគេនឹងជួយ រទេះក៏រួចរបូតពីផុកទៅបានដោយស្រួល គ្មានទុបស័គ្គអ្វីទៀតឡើយ ៗ

(ឧ ជាមមុនី)

សំនួរ

៤៧- ចូរស្រង់យកនាមដែលជាឯកវចនៈនិងពហុវចនៈ ? ពាក្យបាលីណាខ្លះដែលជាពហុវចនៈ ? ហើយចូរធ្វើ

ពាក្យនោះឲ្យទៅជាឯកវចនៈទៅវិញ?

៥៧- ចូររកសទ្ទានពាក្យនឹង សំរែក,ជួយ

៥៩- អក្ខរាវិរុទ្ធ

យក្ស (ក្ស.ក្ខ) ។ ព្រះនាកយណ៌ (ណ៌) ។ កំហឹង គ្មានត្រីស័ព្ទ (៊) ពីព្រោះព្យញ្ជនៈដើមជាឃោសការេហាដែលមានសំឡេងត្រលួចឲ្យទៅជាត្រលរបាន គឺហ ២ ហ៊ តែមិនឲ្យមានត្រីស័ព្ទជាដាច់ខាត) ។

៦០= អត្ថាធិប្បាយនៃអត្ថបទ

ផ្នែកនៃអត្ថបទ បានគតិដល់មនុស្ស ដែលគ្មានវិរិយភាពដេកចាំតែផ្សងសំណាង ពឹងកំលាំងគេ ដូចមានឃ្លាបញ្ជាក់ឲ្យឃើញថា „ ហេតុអ្នកពេញចិត្តតែបន់ស្រន់ពឹងកំលាំងឲ្យគេជួយ មិនគិតរកកំលាំងខ្លួនឯង " ។

៦១- សរសេរតាមសូត្រ សេចក្តីប្រឹងប្រែងអាចញុំាងប្រយោជន៍ឲ្យសំរេច

៦២- តែងសេចក្តី

អ្នកបានធ្វើករណីយកិច្ចណាមួយដែលអ្នកស្មានថាធ្វើមិនបានមិនហើយ តែដោយអ្នកមានវីរិយភាព ករណីយកិច្ចនោះក៏ហើយបានសំរេច ចូរអ្នកនិយាយអំពីលទ្ធផលដែលកើតមកពីសេចក្តីព្យាយាម ។

មេរៀនទី៩

គុណនាម

បទគុណរបស់នាម

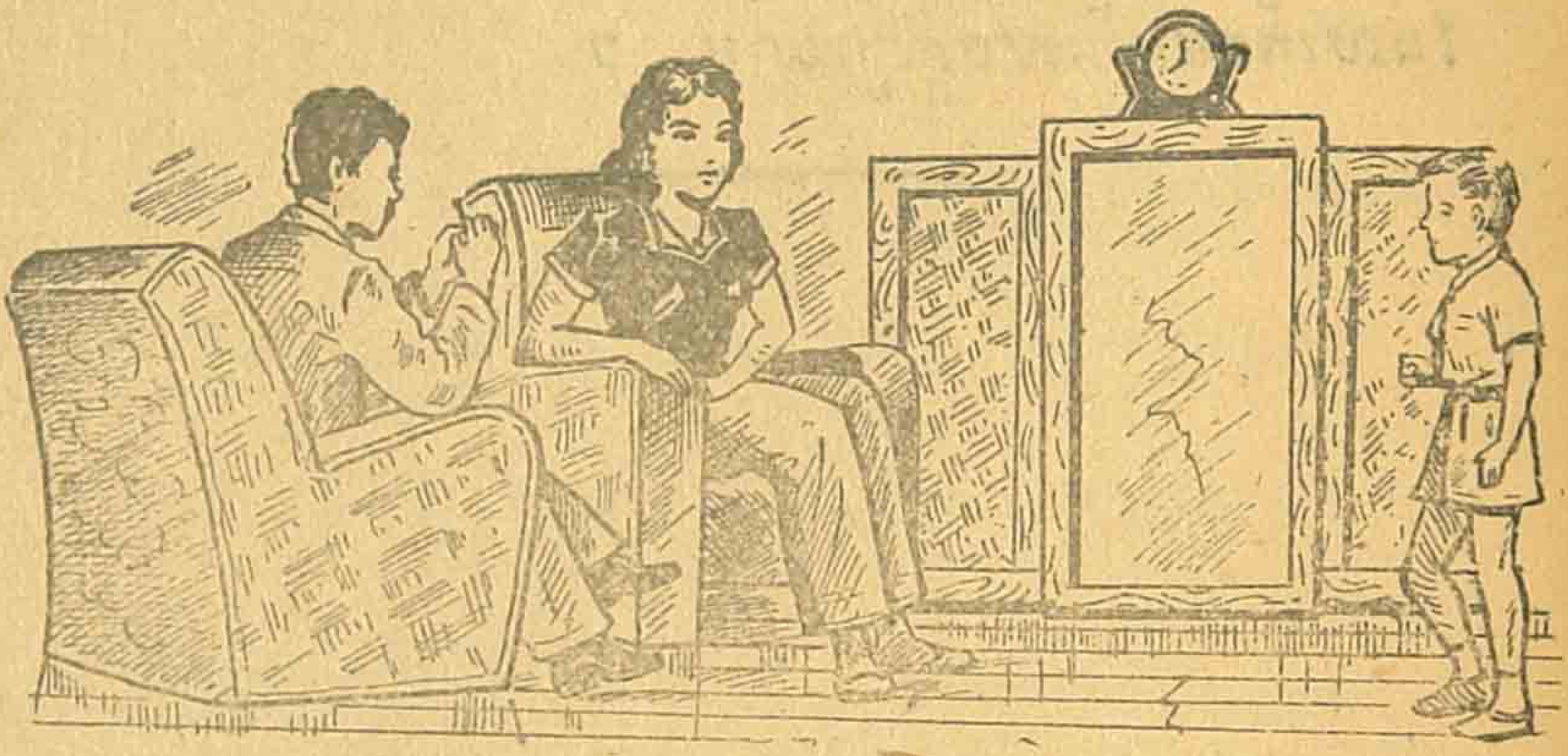

មុនីនឹងទៅសាលារៀន កុមារមុនីជាកូនសុភាព តែងតែគោរពមាតាបិតាដ៏មានចិត្តសប្បុរស ជារាល់ថ្ងៃៗ

ពិនិត្យ

ពាក្យដែលសំរាប់បញ្ជាក់លក្ខណៈ គំនិតកិរិយាមារយាទ របស់នាមនាម ដូចពាក្យថាសុភាព ជាសំដីសំដែងចរិយា របស់មុនី ថាជាកូនមានសណ្ដាប់ធ្នាប់ មានចរិយាសាស្ត្រៗ

សប្បុរសប្រាប់លក្ខណៈ ចិត្តនៃមាតាបិតារបស់មុនី ថា ជាអ្នកសន្តោស ។ ពាក្យថាសុភាព សប្បុរសនេះ ហៅថា គុណនាម

សម្ពន្ធ

សុភាព	គុណនាម បុំលិង្គឯកវចនៈ បទវិសេសន, របស់កូន
សប្បុរស	គុណនាម នបុំសកលិង្គឯកវចនៈ បទវិសេសនៈ របស់ចិត្ត

បំណាំ: គុណនាមទាំងអស់ត្រូវសម្ពន្ធបួលទៅជាមួយនឹងនាម ព្រោះជាបទវិសេសនៈ ហើយត្រូវមានលិង្គវចនៈ ដូចនាមដែលត្រូវសម្ពន្ធបួល ។

ចិត្តសព្ទៈ តាមភាសាបាលីថាជា នបុំសកលិង្គ ។

ហេតុនេះបានជាសម្ពន្ធថា នបុំសកលិង្គ ។

មេរៀន

គុណនាម គឺជាពាក្យសំរាប់សំដែងនូវលក្ខណរបស់នាម

ឧ. មនុស្សចាស់ខ្លះ ពុំមានធ្មេញទេ តែចូលចិត្តបរិភោគគ្រឿងស្ងួត ដូចសាច់គោជាដើម(ច-ឈ្មុំ)

មេរៀន(គ)

គុណនាមចែកជា ៣ យ៉ាងគឺ បកតិគុណនាម, វិសេស-គុណនាមនិងអតិវិសេសគុណនាម ។

ក- បកតិគុណនាម= គុណនាមដែលសំដែងលក្ខណៈរបស់នាមតាម លំអានប្រក្រតី, តាមធម្មតា-

១. សត្វគោចូលចិត្តទីស្ងាត់... ហេតុនេះដែលនឹងថែទាំចិញ្ចឹមគោឲ្យបានធំធាត់បំរើន គេត្រូវធ្វើក្រោលវាទៅទីខ្ពស់ស្ងួតមិនមានកក់ផុង(មា.ស–វៀន)

ខ) វិសេសគុណនាម គុណនាមដែលសំដែងលក្ខណៈរបស់នាមឲ្យប្លែកជាងបកតិគុណនាម

១. នៅនានាប្រទេស គេនិយមរាប់អាន ការអានសៀវភៅសំខាន់ ជាង ការមើលកុន មើលល្ខោនច្រើនណាស់

(ប.ឈុំ)

គ) អតិវិសេសគុណនាម គុណនាមសំដែង

មេរៀន (ត)

លក្ខណៈរបស់នាមពិសេសបំផុតឲ្យប្លែកបំផុតទៅទៀត ។

១. រាជអាណាខេត្ត របស់ព្រះបាទអសោកមហារាជនោះ ធំទូលាយ សំបើមណាស់ ជិតគ្រប់អស់ដែនស៊ណ្ឌៀ ទាំងមូល (ញ.ថែម)

បំណាំ;វិសេសគុណនាម នឹងអតិវិសេសគុណនាម ត្រូវមានពាក្យបន្ថែមនៅខាងចុងគុណនាមទៀត ទើបប្លែកពីបកតិគុណនាមដូចតារាងខាងក្រោមនេះ

បកតិគុណនាម	វិសេសគុណនាម	អតិវិសេសគុណនាម
គុណនាមនៅធម្មតា	ជាង. លើស ប្លែក វិសេស . . . (នៅចុងគុណនាម)	បំផុត, ណាស់, យក់,ក្រៀស,ស្គុស, បណ្ដាច់, បំឡែក, (នៅចុងគុណនាម)

វេយ្យាករណ៍ វាក្យសព្ទ

សំនួរ

៦៣- ដូចម្ដេចដែលហៅថា គុណនាម? គុណនាមមានប៉ុន្មាន? គឺអ្វីខ្លះ? ចូរាប់ហើយឲ្យអត្ថន័យមួយ ៗ?

ការហាត់

៦៤- គុណនាមទាំងនោះ មានពាក្យអ្វីជាសំគាល់ ដើម្បីឲ្យឃើញថាប្លែកគ្នា? តើពាក្យនោះនៅខាងមុខ ឬខាងដើម ?

៦៥- ចូរធ្វើបកតិគុណនាមខាងក្រោមនេះ ឲ្យទៅជាវិសេសគុណនាម ជាអតិវិសេសគុណនាម ៖

ស, ខ្មៅ, សម្បុរស, សភាព, ស្អុត, ត្រង់, វៀច, គោង, កាច, សាហាវ, យង់យ្ងង ។

អត្ថបទ ក្អែកញីឈ្មោលនិងពស់

មានក្អែកញីឈ្មោលមួយគូ សម្បុរខ្មៅរលើមយង់ អាស្រ័យនៅលើដើមឈើមួយដើមធំ មូលគ្រឈងគ្រង់ឈ ។ ក្នុងព្រង់ដើមឈើនោះ មានពស់វែកមួយ ។ ពស់នោះតែងចាប់កូនក្អែកតូចធំ ស៊ីជាអាហារ ។ ក្អែកញីនិយាយទៅប្ដីថា បងអើយយើងនៅនេះមិនបានសុខទេ ព្រោះអាពស់

ចាស្រែងឃោរឃៅចេះតែស៊ីកូនយើងយ៉ាងនេះ មើលទៅយើងអស់ពូជពង្សទៀតហើយ ។ ក្អែកឈ្មោលថា នែប្អូនសំឡាញ់! កុំថប់អ៊ូទុកឲ្យបង ។ ក្អែកញីថា ចុះបើពស់នេះមានពិសខ្លាំងច្រើនជាងយើង តើយើងគិតធ្វើដូចម្ដេច? ប្អូនកុំឆ្ងល់អ្វី មិនមើលសត្វសីហៈ ម៉េចទន្សាយសម្លាប់បានៗ ក្អែកញីអស់សំណើចនៅស្ងៀម ។

សំនួរ

៦៦. ចូរស្រង់យកគុណនាម នៅក្នុងអត្ថបទនេះ? ហើយធ្វើបកតិគុណនាមឲ្យទៅជាអតិវិសេសគុណនាម ទាំងអស់?

៦៧– ចូរសម្ពន្ធនាមនឹង គុណនាម ក្នុងប្រយោគ

« ពស់នោះតែងចាប់កូនក្អែកតូចធំ ស៊ីជាអាហារ »

៦៨– អក្ខរាវិរុទ្ធ

ពូជ (ប្រភពជ) ។ ពង្ស <វ > ព > ពង្ស ។

៦៩- សរសេរតាមសូត្រ ក្អែកញី ឈ្មោលទឹងពស់

៧០- តែងសេចក្តី

ចូរអ្នកអធិប្បាយអំពីបក្សីណាមួយ ដែលអ្នកបានឃើញដោយមានអាសន្នមកដល់ ។ មេបាការពារកូន តើអ្នកមានចាប់អារម្មណ៍ដូចម្តេចខ្លះទៅលើសត្វទាំងនោះ ។

មេរៀនទី១០

កិរិយាសព្ទ

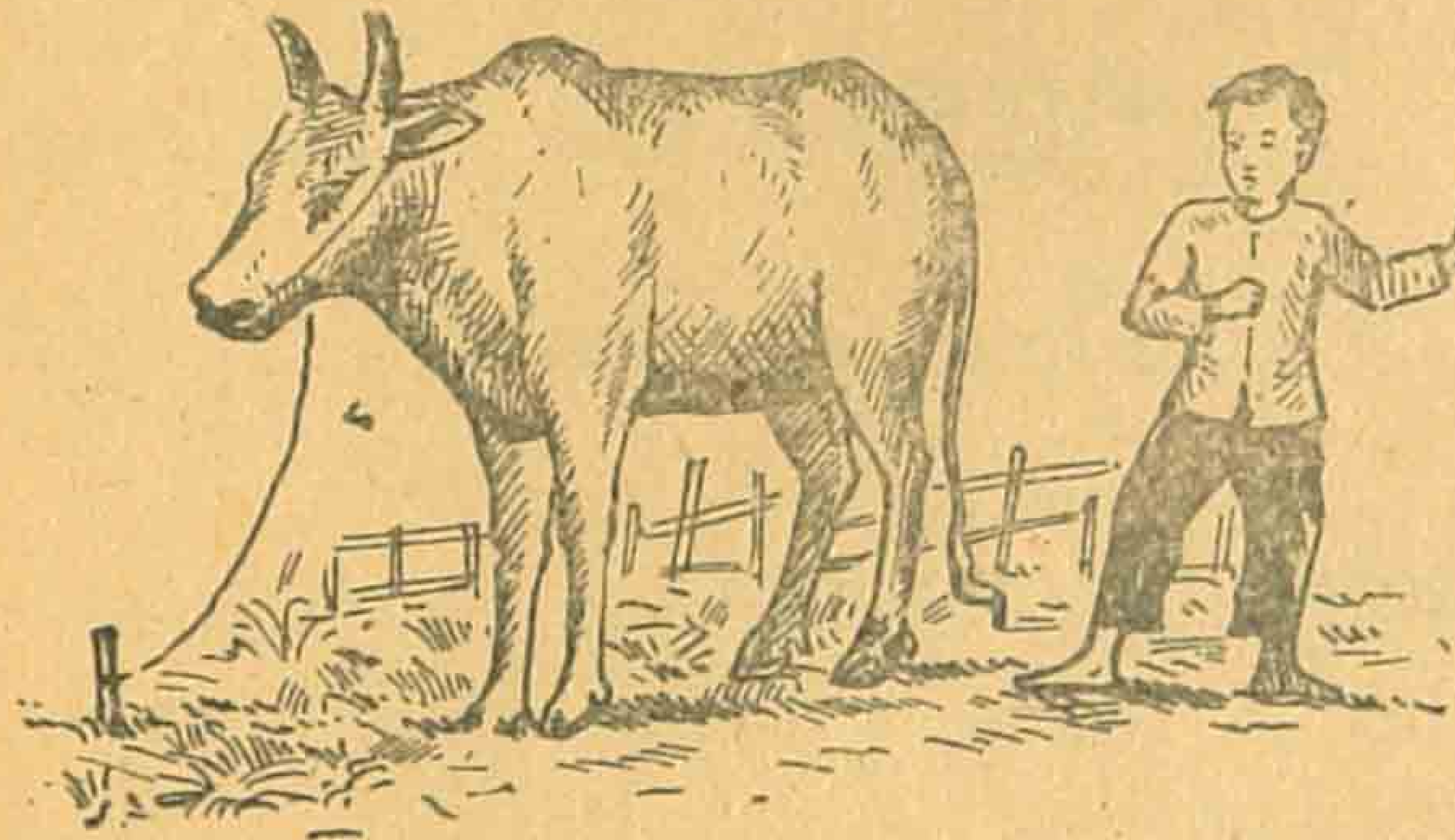

អ្នកគង្វាល វាយ គោ ឥតត្រាប្រណី ហើយចង បង្អត់ មិនឲ្យស៊ីស្មៅ

ពិនិត្យ

ពាក្យថា វាយ ជាសព្ទសំរាប់បញ្ជាក់ឲ្យឃើញថា តើអ្នកគង្វាលនេះ ធ្វើអ្វី មានភាពដូចម្ដេច ? កិច្ចដែល អ្នកគង្វាលត្រូវធ្វើ ជាតួអំពើ ដូចជាពាក្យថា វាយនេះ ជា កិច្ចដែលអ្នកគង្វាលត្រូវធ្វើ ហៅថា កិរិយាសព្ទ

សម្ពន្ធ

ភាយ | កិរិយាស័ព្ទ ឯកវចនៈ មានអ្នកគង្វាល

ជាប្រធាន

បំណាំ : របៀបសម្ពន្ធ កិរិយាស័ព្ទ ត្រូវមានវចនៈ

ទៅតាមបទប្រធាន ។

មេរៀន

កិរិយាស័ព្ទ គឺជាសព្ទ ដែលសម្រាប់បញ្ជាក់ថា

កិច្ចដែលត្រូវធ្វើ ។

ឧ - ខ្ញុំដើរ

កិរិយាស័ព្ទមានពីរយ៉ាងគឺ សកម្មកិរិយា និងអកម្ម

កិរិយា ។

វេយ្យាករណ៍ ពាក្យស័ព្ទ

- សំនួរ

៧១- កិរិយាស័ព្ទមានន័យដូចម្ដេច ? មានប៉ុន្មានយ៉ាង? គឺអ្វីខ្លះ? ចូរគេកិរិយាស័ព្ទដែលប្រើក្នុងការសិក្សា?

ការហាត់

៧២. ចូរតែងឃ្លាជាមួយកិរិយាខាងក្រោមនេះ

ស្វាធ្យាយ, សំដែង, សូត្រ ថ្លែង, តែង, ប្រកាស, ឃោស្នា, អាក្រោស, អំពាវនាវ,

អត្ថបទ ត្រីមួយត្រកួនមួយស្មុគស្មាញទាំងអស់

មានកសិករម្នាក់ឈ្មោះសុមន្ទ បានចិញ្ចឹមពានរមួយ ៗ ថ្ងៃមួយ គាត់ទៅស្រែយកស្វា ពពៃទៅជាមួយគ្នា ដល់ពេលឃ្លានបាយ ក៏ចុះទៅខ្ទុរមាត់ក្នុងស្រះ ហើយទុកអាហារនៅក្បែរគល់ឈើ ៗ

លំដាប់នោះស្វាវិលខួច ស៊ីអាហារអស់គ្មានសល់ ៗ ទធិដែលនៅជាប់នឹងដៃវា ក៏យកទៅលាបប្រឡាក់មាត់ពពែដែលឈរនៅជិតនោះ ហើយមកឈរធ្វើពុកព្រងើយដូចជាមិនដឹងមិនឮសោះ ៗ

កសិករត្រឡប់មកវិញបាយអស់រលីង ពិនិត្យមើលទៅឃើញមាត់ពពែប្រឡាក់សុទ្ធតែទធិ ៗ អ្នកស្រែឆោតល្ងង់មិនបានពិចារណា ចាប់ដំបងវាយសំពងពពែស្លាប់ ៗ

មនុស្សអសប្បុរសតែងធ្វើខុសខ្លួនឯង ហើយទំលាក់កំហុសនោះ ទៅលើសប្បុរសដែលឥតកំហុស ព្រោះហេតុនោះហើយមនុស្សឆោតល្ងង់គ្មានការពិសោធន៍ ពិចារណារកខុសត្រូវ ធ្វើតាមតែអំពើចិត្ត ៗ

ព្រោះហេតុនោះហើយ បានជាបណ្ឌិតពោលថា "មនុស្សល្ងង់ធ្វើអំពើអាក្រក់ឯណា អំពើអាក្រក់នោះ រមែងឲ្យទុក្ខ

ដល់សប្បុរសមិនខាន" ដូចស្វាស៊ីអាហារផ្លែត ពពៃស៊ីដំបង់ដំនួសពានរ ៗ "ផ្លែតពោះស្វា" "ទ្រមមាគិតាពពៃ" ៗ

សំនួរ

៧៣–ចូរគូសបន្ទាត់ក្រោមកិរិយាស័ព្ទ ដែលមាននៅក្នុងអត្ថបទនេះ ? ចូររកសទិសស័ព្ទនឹងពាក្យថាពោះ ? ហើយពន្យល់ន័យមួយ ៗ ? ចូរសម្ពន្ធស័ព្ទក្នុងប្រយោគទី១ ?

ការហាត់

៧៤–អ្នកយល់ឃើញដូចម្ដេច ចំពោះសត្វស្វា ? ចាត់ជាសត្វពាលបានឬទេ ? ចូរស្រង់យកពាក្យដែលបង្អុលឲ្យឃើញថាជាសត្វពាល ?

៧៥ –ចូរពន្យល់ស័ព្ទខាងក្រោមនេះខ្លះ (តាមក្រិត,កត្តានុរូប - អត្ថបដិរូប - វេវចនៈ)

កសិករ, អ្នកស្រែ, ពានរ, ស្វា, ផាយ, អាហារ,

កំហុស, ខុស, ស្វាស៊ីអាហារ, ពពែស៊ីដំបង ។

៧៦- អក្ខរាវិរុទ្ធ

ឈរ(រ) ។ ស្មើរ(រ) ។ ពានរ (រ) ។ ពិសោធន៍ (ន៍) ស័ព្ទនេះជានាម បើកិរិយាវិញ ត្រូវសរសេរជា ពិសោធ

៧៧–សរសេរតាមក្បួន ត្រីមួយត្រកស្អុយមួយ ស្អុយទាំងអស់

៧៨– តែងសេចក្តី

ក្មេងម្នាក់នៅក្នុងថ្នាក់ដែលមានកំហុសតែគ្មានអ្នកណាដឹងសោះ ហើយកំហុសនោះធ្លាក់មកលើកូនសិស្សទាំងអស់ក្នុងថ្នាក់ ហើយអ្នកបានឃើញ ។

ចូរអ្នកអធិប្បាយអំពីបុគ្គល សំដីដែលវាឆ្លើយដាក់ទៅគេឯទៀត ហើយទឹកចិត្តអ្នក ដែលត្រូវជំរាបលោកគ្រូដូចម្តេចឲ្យលោកគ្រូចូលចិត្តផង ។

មេរៀនទី ១១

កិរិយាស័ព្ទ (ត)

អកម្មកិរិយា	សកម្មកិរិយា
(មិនមានអំពើ)	(មានអំពើទើបគ្រប់គ្រាន់)

១ អ្នកអត្តពល រត់ យ៉ាងលឿន

២ អ្នកអត្តពល ទាត់បាល់

ពិនិត្យ

១–អ្នកអត្តពល រត់ ពាក្យថា រត់ នេះមិនបាច់មានបទកម្មមកទេ ក៏អាចសំរេចអំពើខ្លួនឯងបាន ។ កិរិយាស័ព្ទ

បែបនេះតាំងអស់មិនត្រូវមានបទកម្មជាដកប ដូចជាដើរ យំ សើច... ហៅថាអកម្មកិរិយា

២ ពាក្យថាទាត់ កិរិយាស័ព្ទបែបនេះគឺត្រូវតែមានបទកម្មជាដកបដែលជាកម្មរងរបស់កិរិយានោះ ឧបមាបើនិយាយតែកិរិយាទទេ ៗ គេស្តាប់មិនបានជាដាច់ខាតដូចជាគេថាទាត់ បើមិនដាក់កម្មរងមកទេ មិនដឹងថាទាត់អ្វី ៗ វាយមិនដឹងជាវាយអ្វី កិរិយាស័ព្ទបែបនេះហៅជាសកម្មកិរិយា

សង្ខេប

រត់	អកម្មកិរិយា ឯកវចនៈ មានអត្តពលជាប្រធាន
ទាត់	សកម្មកិរិយា ឯកវចនៈ មានអត្តពលជាប្រធាន

ចំណាំ មុននឹងសម្ពន្ធកិរិយាស័ព្ទត្រូវគេមើលបទប្រធានសិន បើប្រធានជាឯកវចនៈ ត្រូវសម្ពន្ធកិរិយាស័ព្ទជាឯកវចនៈបើជាពហុវចនៈ ត្រូវសម្ពន្ធជាពហុវចនៈ

មេរៀន

១ អកម្មកិរិយា គឺកិរិយាស័ព្ទណា ដែលប្រើបាន មិនបាច់មានបទកម្ម (ជាកិរិយាស័ព្ទមានបទកម្មពេញគ្រប់គ្រាន់)

ឧ ក្នុងវេលានោះ គីង្គក់ណោតបុះលោតឡើង . . .

(ស្រង់ពីសំរាំង)

២ សកម្មកិរិយា កិរិយាស័ព្ទណាដែលមានបទកម្មមកចូលសំរេចអំពើទើបបានគ្រប់គ្រាន់

ឧ អ្នកអត្តពលទាត់ បាល់

វេយ្យាករណ៍ វាក្យស័ព្ទ

សំនួរ

៧៩. សកម្មកិរិយា នឹងអកម្មកិរិយាប្លែកគ្នាដូចម្តេច? ចូរលើកឧទាហរណ៍ អំពីកិរិយាស័ព្ទទាំងពីរបែបនេះ ?

ការហាត់

៨០. ចូរគូសបន្ទាត់មួយ ក្រោមកិរិយាស័ព្ទជា

សកម្មកិរិយា គូសខ្វែងជើងក្អែកក្រោមអកម្មកិរិយា

ត្រីក្រាញ់ប្រមៀលឡើងគោក ៗ កូនក្អែងចាប់ត្រីនោះ ៗ ពេលល្ងាច ក្អែងគៀងគោចូលក្រោល ៗ គោខ្លះបោលលោតរត់យ៉ាងសប្បាយ ៗ ក្អែងចង់គោមិនឲ្យស៊ីស្មៅ ៗ

អត្ថបទ ទន្សាយជាប់អន្ទាក់

ឯទន្សាយ លុះដល់ប្រលប់យប់ងងឹតគិតចង់ស៊ីស្រូវសំណាបក៏ស្ទុះលោតចូលទៅស៊ីទាល់តែឆ្អែត ៗ លុះដល់ព្រឹកម្ចាស់សំណាប មកឃើញស្នាមទន្សាយស៊ីសំណាប ដូច្នេះ ខឹងណាស់ក៏ធ្វើអន្ទាក់ដាក់យកទន្សាយ ៗ ទន្សាយញ៉ាមមិនបានគិត ក៏មកជាប់អន្ទាក់មែនហើយក៏ធ្វើពុតជាស្លាប់ដេកស្តូក ៗ ម្ចាស់សំណាប មកឃើញទន្សាយអរណាស់ ដោះទន្សាយដាក់ក្បែរខ្លួន រៀបដាក់អន្ទាក់ទៅវិញទន្សាយបោលប្រែបលោតផ្លោះរត់ចូលទៅព្រៃវិញ ៗ